

Zonation ja paikkatiedon hyödyntäminen monimuotoisuuden hoidossa

Ninni Mikkonen, Suomen ympäristökeskus, 3.9.2020, Hyytiälä

Luento kurssilla "Suovaltaisen valuma-alueen kokonaisvaltainen metsäsuunnittelu"

11 vuotta Zonationia

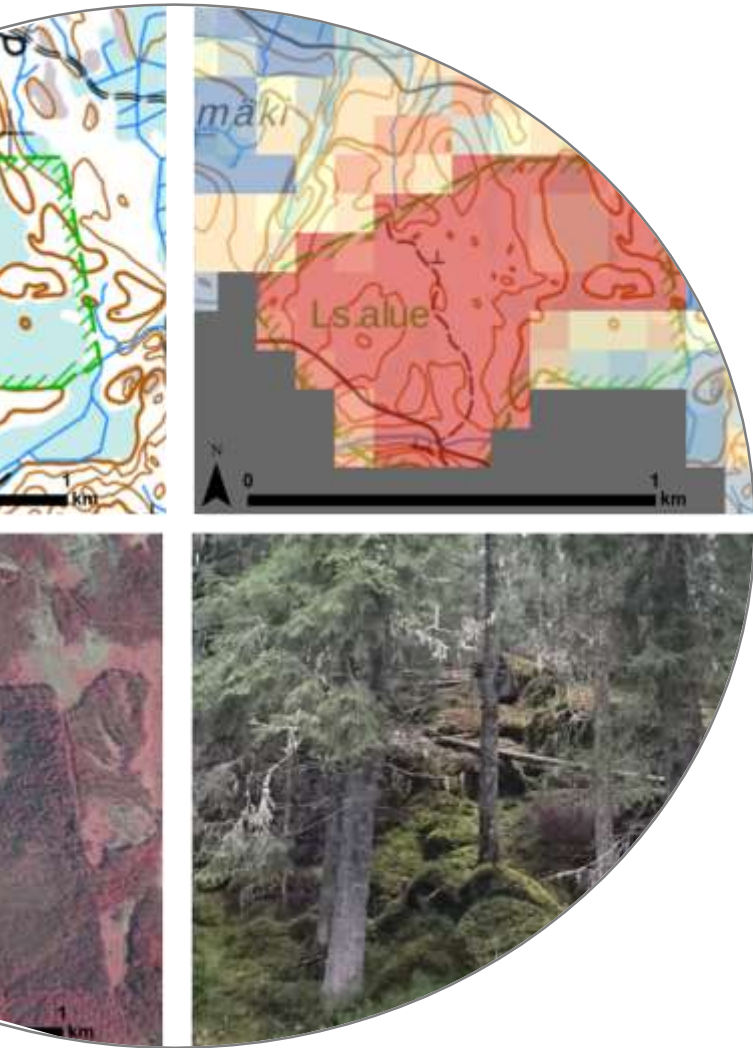
- **Karttoja rakastava ekologi**
- **Paikkatietoa ympäristöhallinnolle suojelevarvoista**
- **Natura 2000 ja merkittävimmät luontoarvokeskittymät 2012**
- **MetZo-hallitus 2013**
- **Soidensuojelun täydennysohjelma 2014**
- **Koordinaattori 2013 – 2014, 2020**
- **Metsien monimuotoisuus 2015, 2016, 2018->**
- **Metsät ja hiili 2019->**
- **Metsät ja suot**

METSÄHALLITUS

SYKE

Töissä hankkeessa:
Päätöksenteon tukeminen
elinympäristöjen tilan
parantamiseksi
(mm. HELMI- ja METSO-ohjelmien tueksi)

Töissä tarvittavat taidot:

Ekologia

Suojelubiologia

Z-osaaminen

GIS-taidot

Ympäristöpolitiikka, -lainsäädäntö ja päätöksenteko

Vuorovaikutustaidot

Datatietoa

”Elinympäristöjen ja Suomen tuntemus”

KONEEN SÄÄTIÖ

S Y K E

METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEÄHCIRÁÐDEHUS

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Luke
LUONNONVARAKESKUS
metsäkeskus TAPIO

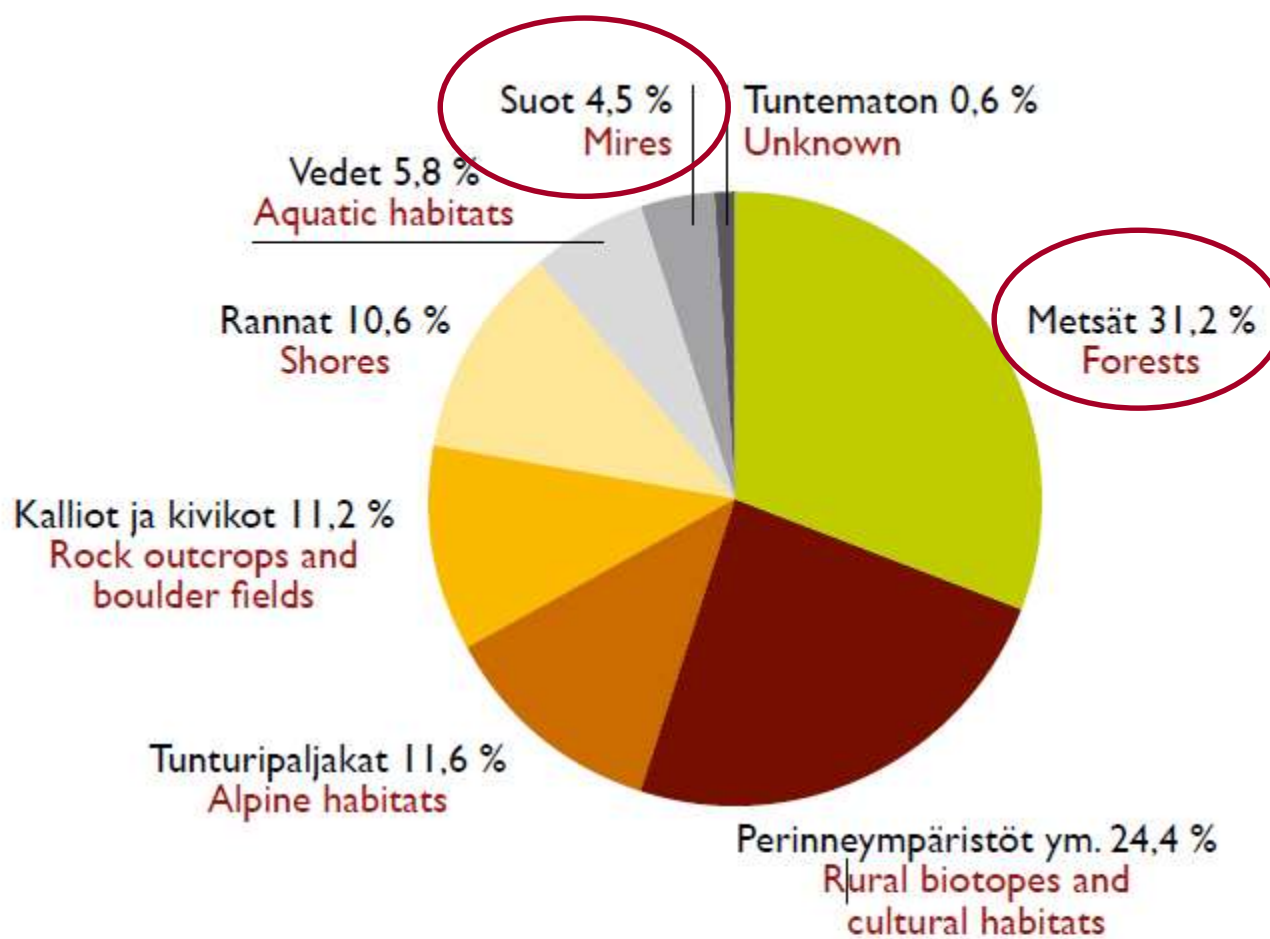

LUOMUS
FOODS/BIODIVERSITY/ NATURAL HISTORY
strategicRESEARCH

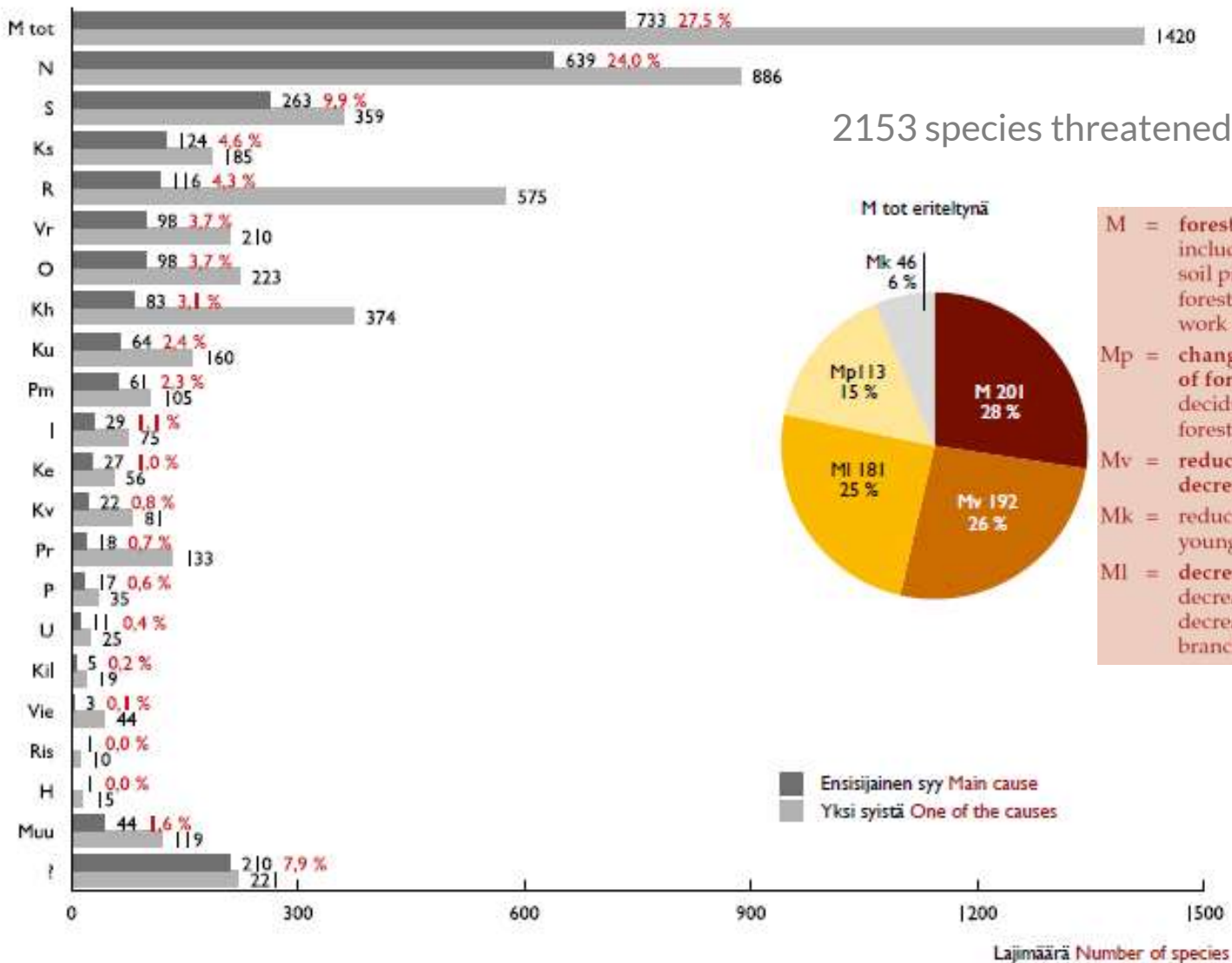
M E T Z O

Luennon sisältö

- Zonation ja paikkatiedon hyödyntäminen monimuotoisuuden hoidossa
  - I. Monimuotoisuuden hoito
  - II. Paikkatiedon hyödyntäminen monimuotoisuuden hoidossa nimenomaan Zonation-ohjelmiston avulla keskittyen suoelinympäristöihin

Kuva 10. Uhanalaisten lajien jakautuminen ensisijaisen elinympäristön mukaisesti.
 Figure 10. Distribution of threatened species by primary habitat.

2153 species threatened because of forestry

- M** = forest management activities: activities not included in the threat factors listed below e.g. soil preparation. Cause of threat = the use of forests. Further specified in the assessment work documentation.
- Mp** = changes in the tree species composition of forests: e.g. the decreasing number of deciduous trees and the takeover of herb-rich forests by spruce
- Mv** = reduction of old-growth forests and the decreasing number of large trees
- Mk** = reduction of burnt forest areas and other young stages of natural succession
- Ml** = decreasing amounts of decaying wood: decreasing amounts of decaying wood, decreasing number of dead or dying trees or branches, rotten or hollow trees

Kuva 5. Uhanalaisten (CR-VU) lajien uhanalaisuuden syyt niiden yleisyyden mukaan järjestettynä. Kunkin pylvään päässä on niiden lajien lukumäärä ja prosenttiosuus, joiden uhanalaisuuteen kyseinen syy on vaikuttanut. Omina pylväinään esitetään ensisijaiset syyt ja yksi syy kaikista. Metsäelinympäristöihin liittyvät syyt (M tot) on eritelty ympyrädiagrammissa. Lyhenneet on selitetty luvussa 7.

Figure 5. Causes of threat among threatened species (CR-VU), organised according to their frequency. The number and percentage of threatened species whose status has been affected by the relevant cause are given at the end of each column. The main causes, and one out of all causes affecting the species, are presented as columns of their own. The causes relating to forest habitats (M tot) are specified in more detail in the pie chart. The abbreviations are explained in Chapter 7.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (eds.) 2019.

The 2019 Red List of Finnish Species.

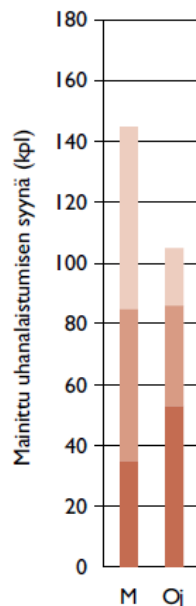
Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 p.

Threat status of Finnish habitat types 2018

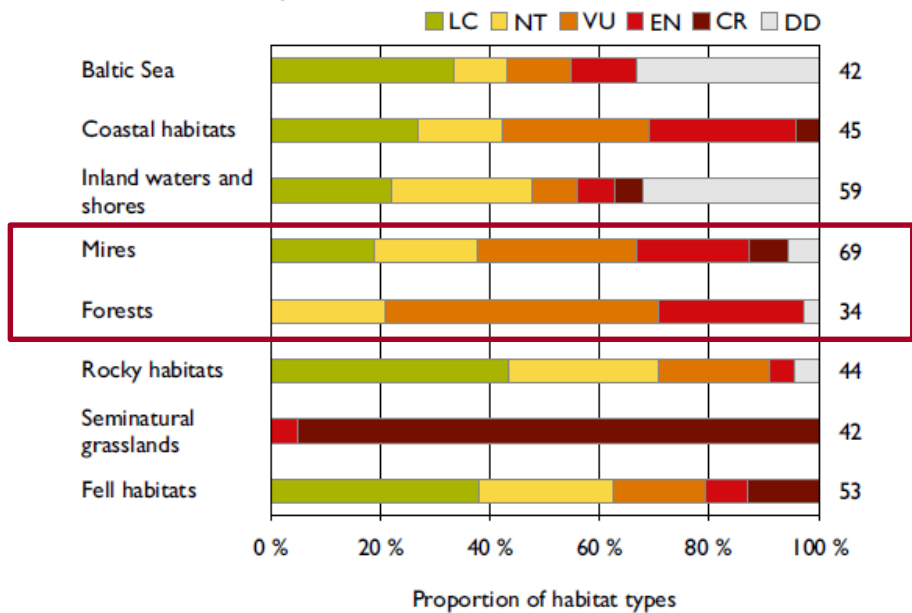
76% of forest habitats and 54% of mire habitats threatened

Most important reasons:

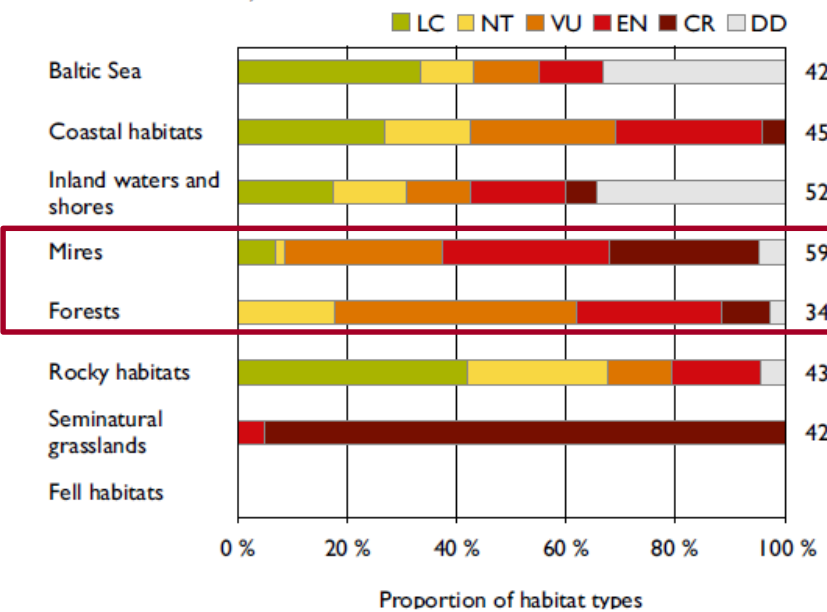
- 1) forestry and
- 2) drainage for forestry

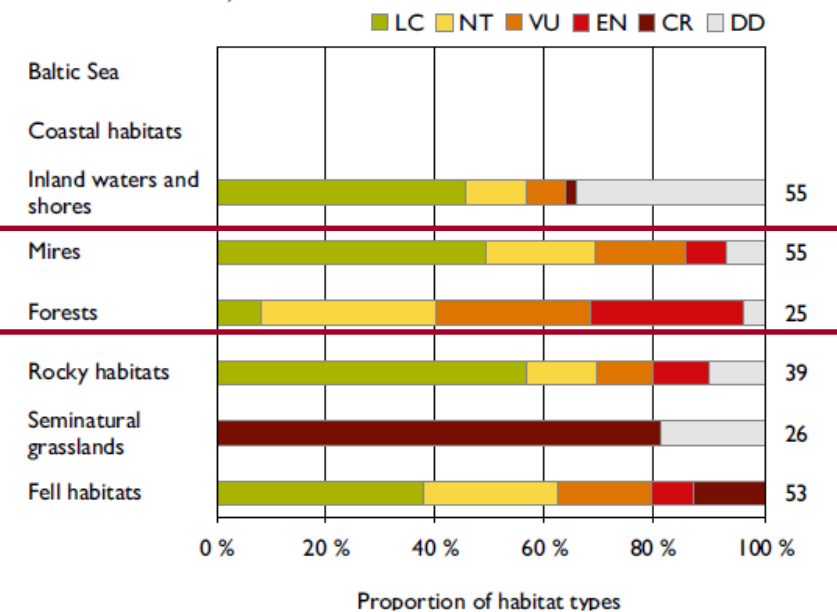
a) Whole Finland

b) Southern Finland

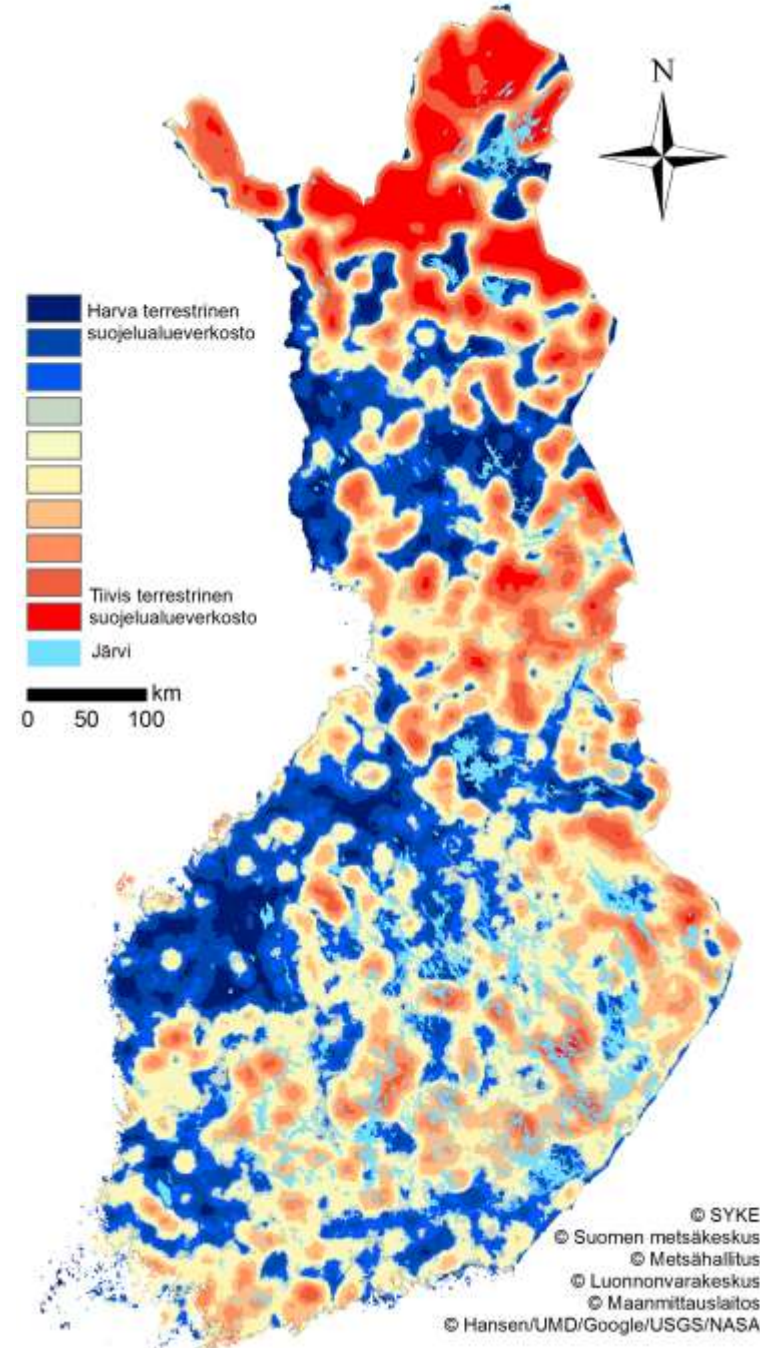
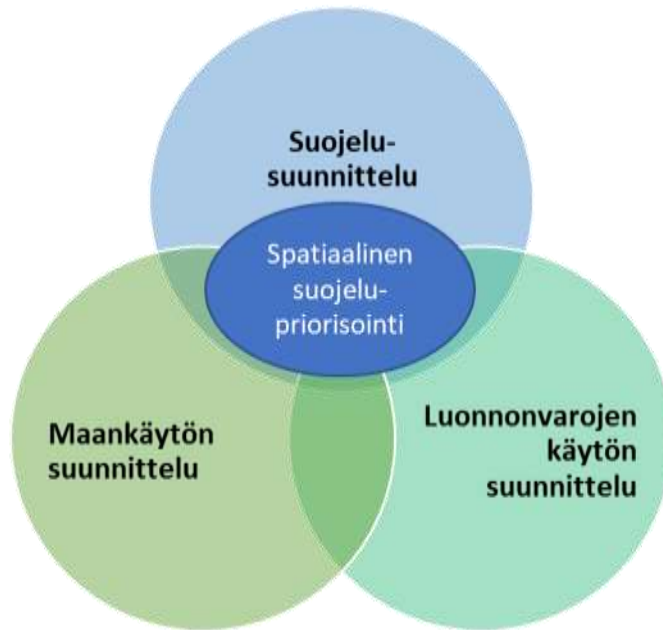

c) Northern Finland

Monimuotoisuuden hoidon työkaluja

- Suunnittelu!

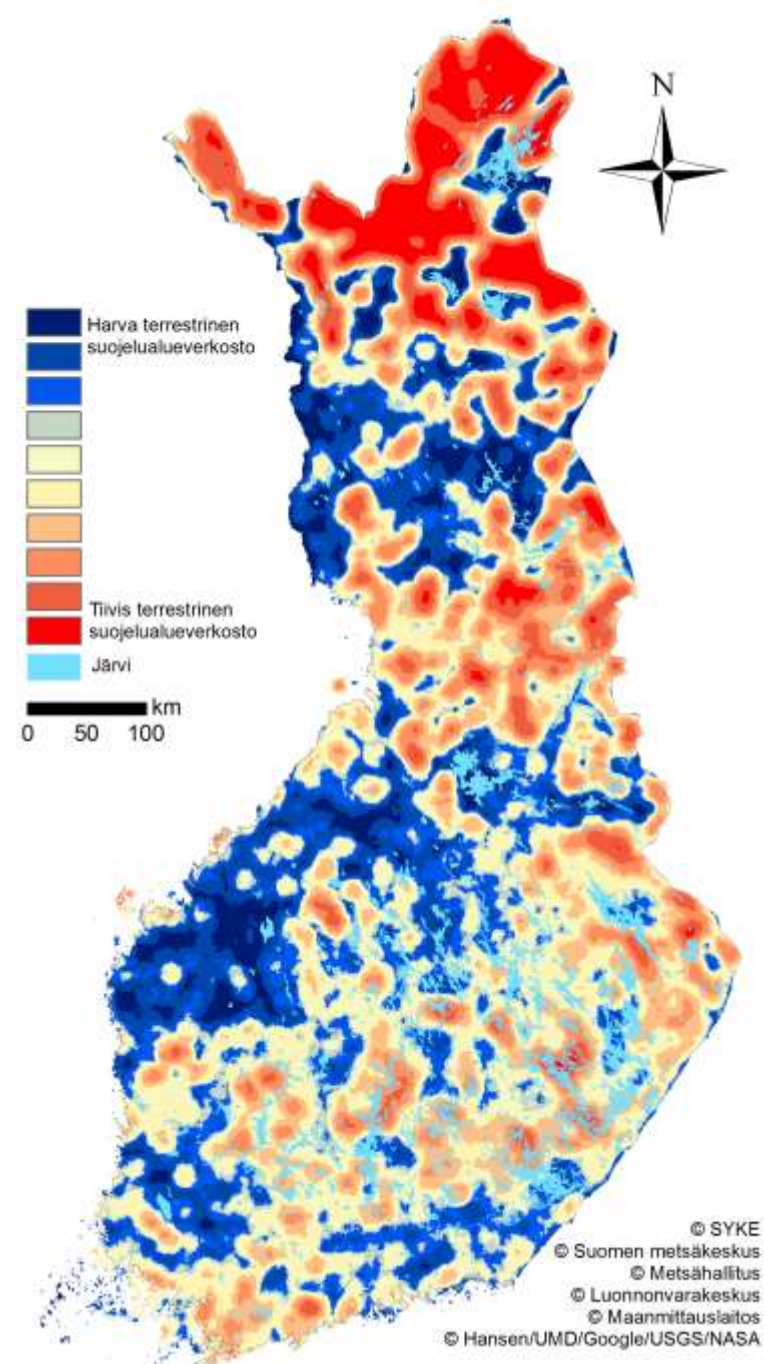

Ferrier, S. & Wintle, B. A. 2009. Quantitative approaches to spatial conservation prioritization: matching the solution to the need. Julk.: Moilanen, A., Wilson, K. A. & Possingham, H. P. (toim.). Spatial conservation prioritization: Quantitative methods and computational tools. Oxford, Oxford University Press.

Monimuotoisuuden hoidon työkaluja

- Suunnittelu!
- Suojelu
  - Pysyvä, pysyvähkö, väliaikainen, (dynaaminen)
- Ennallistaminen
- Luonnonhoito
- Avustettu leviäminen
- Ex situ -suojelu

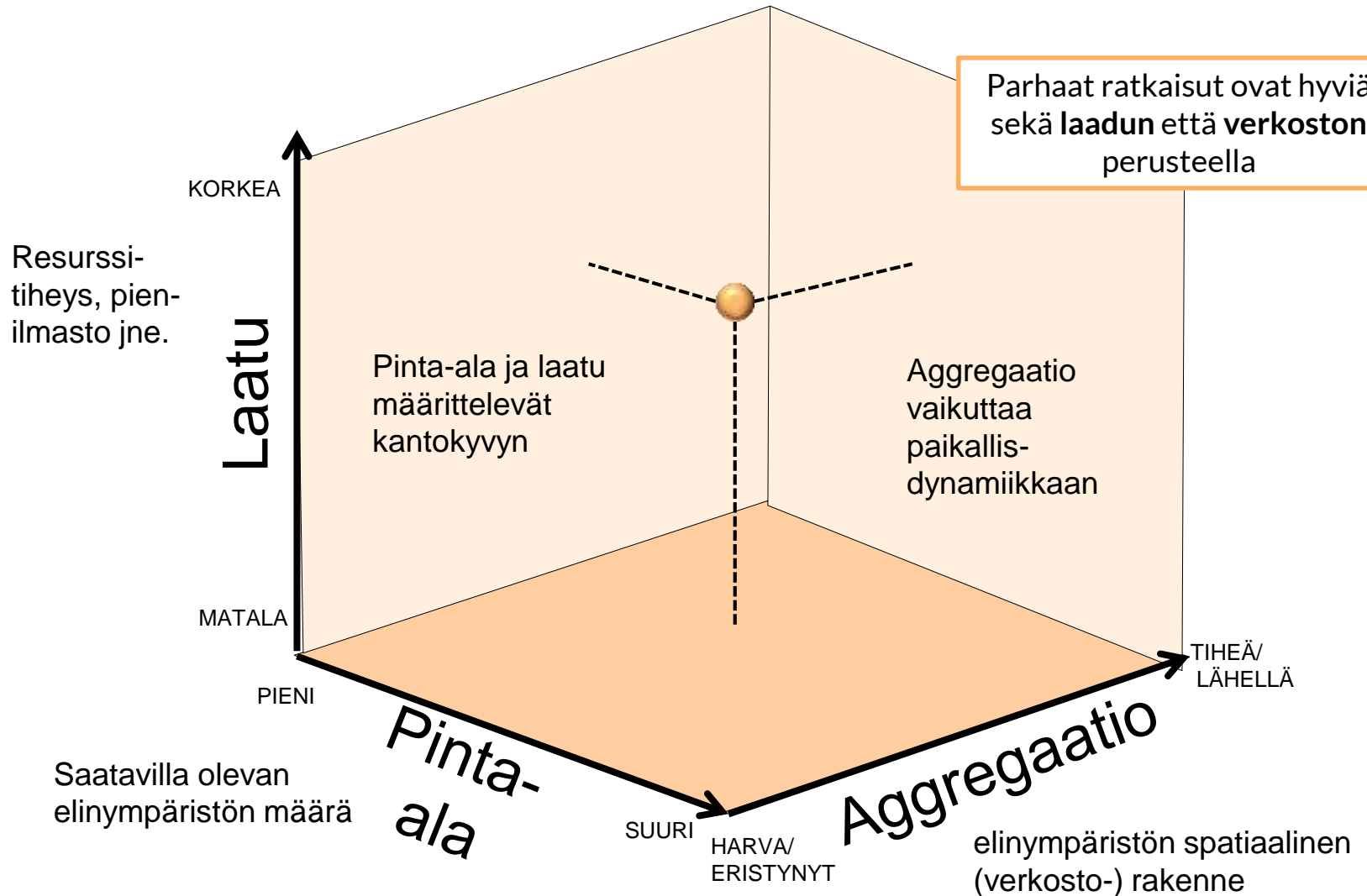
Luonnonhoitotoimenpiteiden tarkistuslista

- *Taimikon varhaisperkaus ja taimikonharvennus*
- [Säästetään riistatiheikköjä](#)
- [Säilytetään sekapuustoisuus](#)
- [Ylläpidetään puulajimäärä](#)
- [Jätetään vesien varsille suojavyöhykkeet](#)
- [Jätetään soiden reunoille vaihtumisvyöhykkeet](#)
- [Edistetään luontoarvoja peltojen reunavyöhykkeillä](#)
- *Kasvatushakkuut (ensiharvennus, muu harvennus ja poimintahakkuu)*
- [Säästetään riistatiheikköjä](#)
- [Säilytetään sekapuustoisuus](#)
- [Ylläpidetään puulajimäärä](#)
- [Vaihdellaan harvennusvoimakkuutta](#)
- [Kierretään vaikeat ja vähäarvoiset kohteet](#)
- [Jätetään säästöpuuryhmiä](#)
- [Säästetään lahopuut](#)
- [Tehdään tekopökkelöitä](#)
- [Jätetään vesien varsille suojavyöhykkeet](#)
- [Jätetään soiden reunoille vaihtumisvyöhykkeet](#)
- [Edistetään luontoarvoja peltojen reunavyöhykkeillä](#)
- [Turvemaiden uudistushakkuu](#)
- [Maanmuokkaus](#)
- [Vesiensuojelu](#)
- [Uudistamisessa käytettävät puulajit](#)
- *Uudistushakkuut (avohakkuu, siemenpuuhakkuu, suojuspuuhakkuu, pienaukkohakkuu)*
- [Säästetään riistatiheikköjä](#)
- [Jätetään säästöpuuryhmiä](#)
- [Säästetään lahopuut](#)
- [Tehdään tekopökkelöitä](#)
- [Kierretään vaikeat ja vähäarvoiset kohteet](#)
- [Jätetään vesien varsille suojavyöhykkeet](#)
- [Jätetään soiden reunoille vaihtumisvyöhykkeet](#)
- [Edistetään luontoarvoja peltojen reunavyöhykkeillä](#)
- [Turvemaiden uudistushakkuu](#)
- [Maanmuokkaus](#)
- [Vesiensuojelu](#)
- [Uudistamisessa käytettävät puulajit](#)

<https://www.metsakeskus.fi/luonnonhoidon-paikkatietoaineistot>

<https://www.metsakeskus.fi/luonnonhoitotoimenpiteiden-tarkistuslista-ja-neuvontatyokalu>

Suojelusuunnittelun "pyhä kolminaisuus"

Alkuperäinen kuva: Joonas Lehtomäki

... erityisistä ansioistaan **ekologiaan** perustuvan **laskennallisten menetelmien** kehittämisessä, joiden tarkoituksena on tukea sellaisten **suojelupäätösten** tekemistä, joissa **vaihtokauppa** luonnon **monimuotoisuuden**, **kustannusten** ja vaihtoehtoisten **maankäytön** tapojenvälillä on menestyksestä ja suojeluun käytettävät **resurssit** saadaan käytettyä parhaalla mahdollisella tavalla.

ZONATION
Conservation planning software

PHOTO: YUNG EN CHIE

RESEARCH /

Atte Moilanen receives Distinguished Service Award from the Society for Conservation Biology

25.5.2018 | SCIENCE NEWS | SUSTAINABILITY NEWS

PRESS RELEASE

AUTHOR: MINNA MERILÄINEN-TENHU

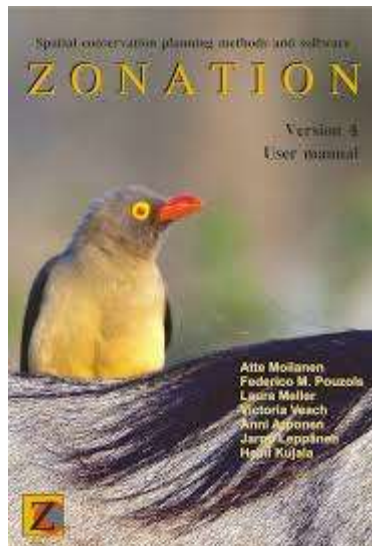
Research director Atte Moilanen from the University of Helsinki has developed ecologically based, computational methods to support conservation solutions that benefit biodiversity. Past Distinguished Service award winners include Albert Gore and David Attenborough.

www.syke.fi/zonation

ZONATION

Conservation planning software

- Perustuu ekologiseen paikkatietoon, jolle annetaan lisää tietoa
- Rasteridata havainnot, mallinnukset, kustannukset, uhat, virtaussuunnat, kytkeytyvyys, sakotukset, painoarvot, hallinnolliset alueet, pakotteet, korvausanalyysi
- ekologiseen tietoon perustuvaa laskentaa (mallit taustalla)
- priorisointi riippuu asetetuista tavoitteista ja onko se ollut mahdollista muotoilla analyysiin: jos kytkeytyvyys korkealla monien eristyneiden arvokkaiden kohteiden arvo laskee

Zonationin laskentamenetelmän toimintaperiaate

Komplementaarisuus

Priorisointi

Muuta tarpeellista

Hyvässä ratkaisussa alueet
täydentävät toisiaan
Lajistollisesti
Elinympäristöittäin
> tasapainoinen lopputulos

Tulosten ja
menetelmän
läpinäkyvyys,
toistettavuus

Isot
datamäärät

Vapaasti
saatavilla

Painoarvot - vastapainona
esim. harvinaisuudelle

Kytkeytyvyyden laskenta

- Myös virtaussuunnan
huomioiden

Vuorovaikutussuhteet (peto-
saalis yms.)

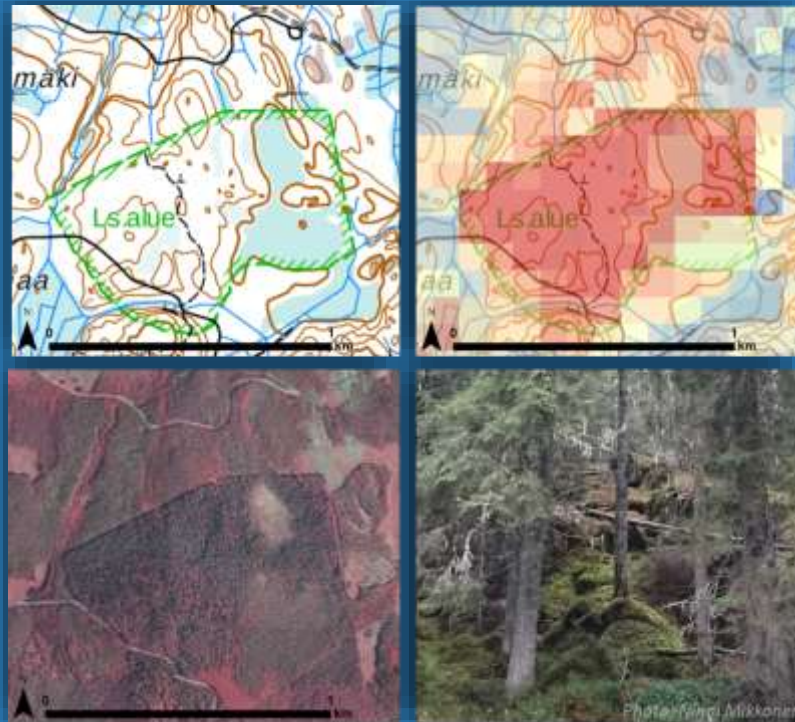
Kustannukset ja
korvauskustannusanalyysi

Sakkoa esim. luonnontilaa
heikentäneistä toimenpiteistä

Harvinainen on usein
merkki uhanalaisuudesta,
joten sitä suositetaan
yleisien kustannuksella

Miten Z eroaa normaalista paikkatietotyöskentelystä?

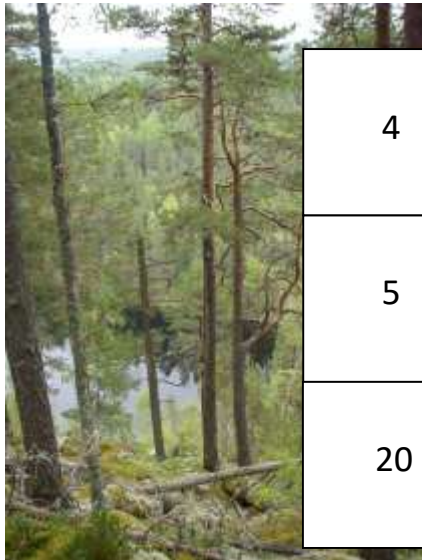
Samanaikaisesti:

1. Alueiden toistensa täydentävyys
2. Tasapainoinen ratkaisu tutkittavien piirteiden välillä
3. Koko maiseman priorisointi
4. Huomioi harvinaisuuden
5. Eri tapoja kytkeytyvyydelle ja interaktioille
6. Painoarvot
7. Huomioi kustannukset, arvonvähennykset
8. ...

Kuinka Zonation laskenta etenee?

1. Aloita täydestä maisemasta
2. Määrittele millä alueella (solulla) on pienin marginaaliarvo maisemassa ja poista se
3. Päivitä arvota ja toista kunnes ei ole enää mitään poistettavaa

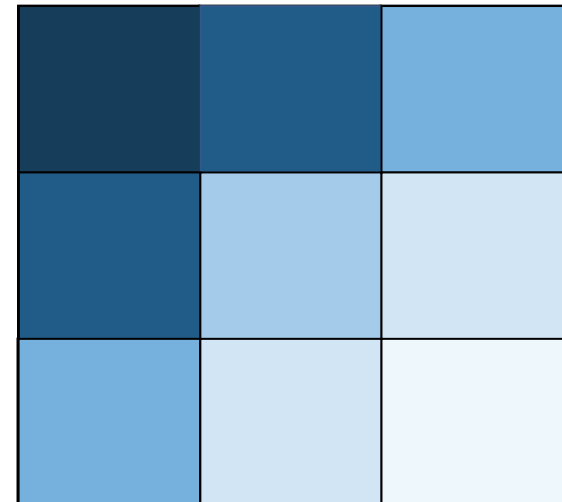
Absoluuttinen arvo

4	10	15
5	23	32
20	40	51

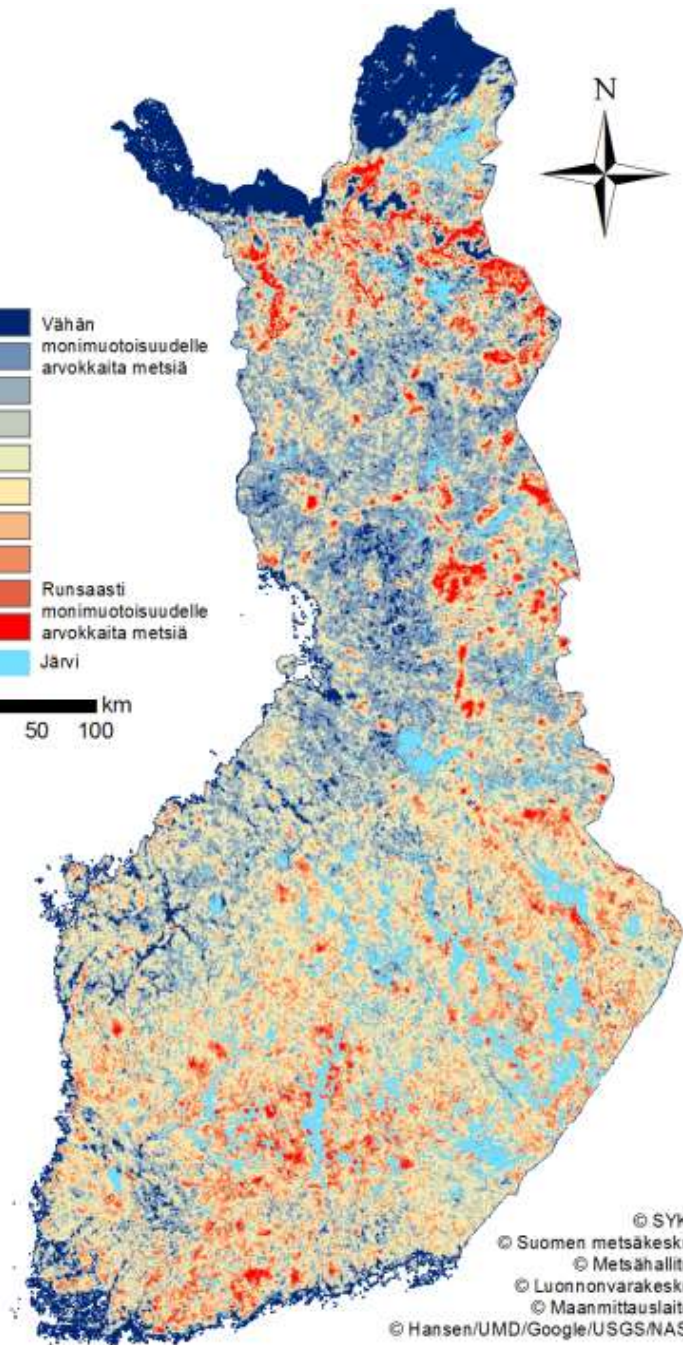
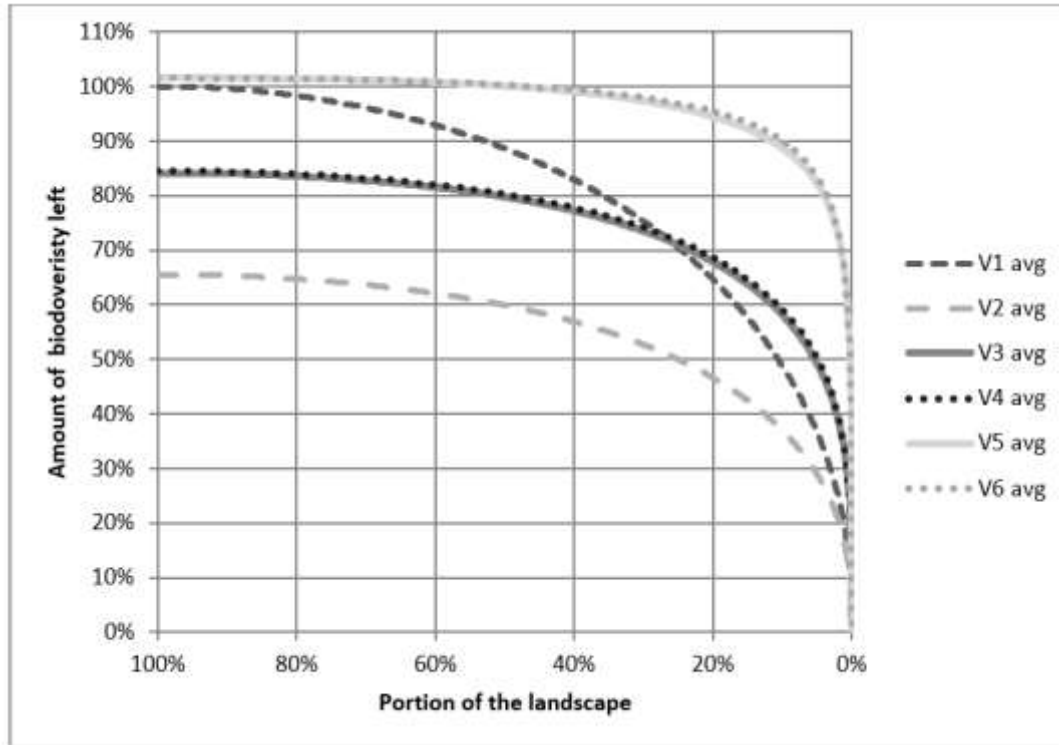

Prioriteettikartta

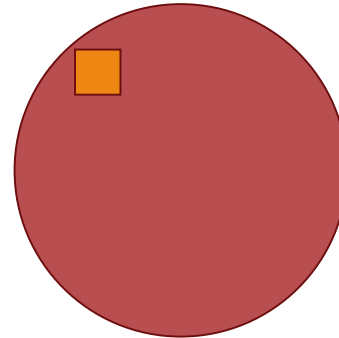
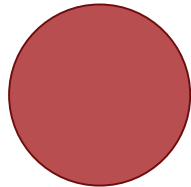
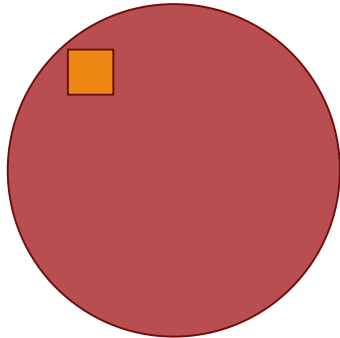

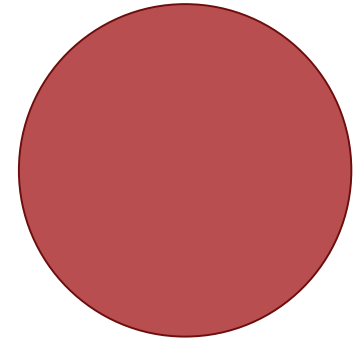
Zonation-tulosteet

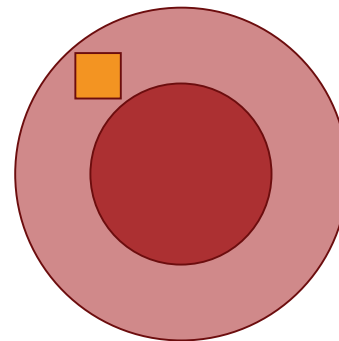
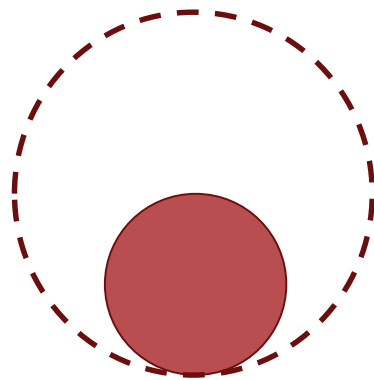
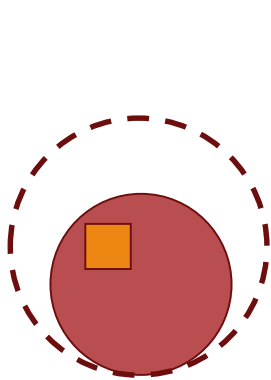
Joitain toimintaperiaatteita

$w = 1$

$w = 10$

Milloin Zonationia käytetään?

Kun asiantuntijuus ei riitä

- Kun paikkatieto ei riitä
- Kun on resursseja

ZONATION – mihin sitä käytetään?

1

Ekologisesti
arvokkaimpien
alueiden
tunnistaminen

2

Ekologisesti
vähemmän
arvokkaiden
alueiden
tunnistaminen

3

Suojelalueiden
arviointi

4

Suojelalueverkoston
kehittäminen

ZONATIONin käyttötarkoitukset

1

Ekologisesti arvokkaimpien alueiden tunnistaminen

2

Ekologisesti vähemmän arvokkaiden alueiden tunnistaminen

3

Suojelalueiden arviointi

4

Suojelalueverkoston kehittäminen

Suoluentoarvot ja suoluonnon helmet

Soidensuojelun täydennysehdotus

SSTE-prosessi

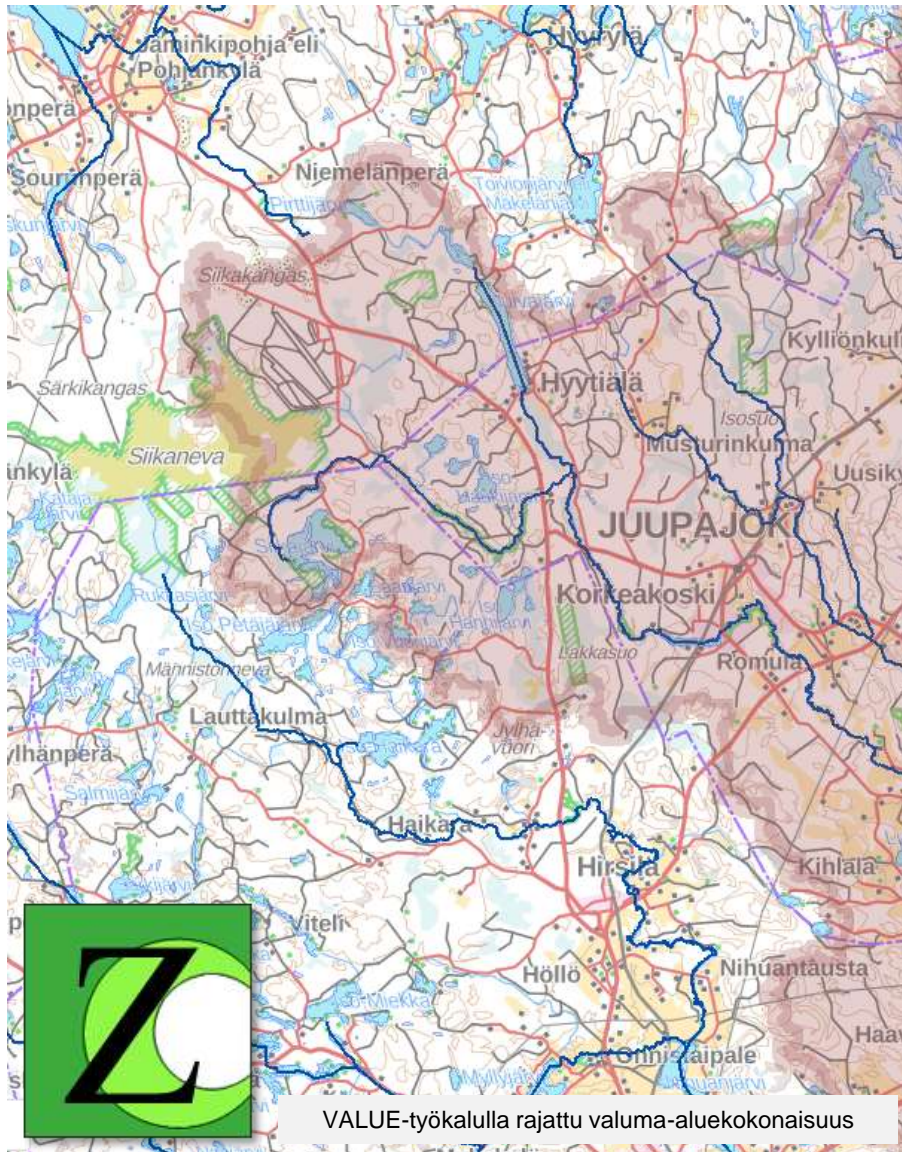
Poliittinen tahtotila viedä soidensuojelun täydennysohjelma päätökseen 2012-2014

YM johtoinen projektiryhmä – lopputulokseen haluttiin vetoapua luonnontieteiltä – SSTE Zonation-analyysit

- ▷ **teki lopulliset päätökset ekologisesta mallista. Ryhmässä jäseniä monista intressiryhmistä**

Rahaa maastoinventointeihin!

Soiden Zonation-priorisointiin liittyviä erityispiirteitä: hydrologinen kokonaisuus

”Jos käyt mulle - käyt mun koko perheelle”

- Aluevalinta tulee tehdä suokokonaisuuksittain (planning units), ei pikseleinä kuten esim. metsissä
  1. Valuma-alueella on vaikutusta
  2. Suoltaan reunalla / alueella tehtävä toiminto (esim. hakkuu, ojitus) vaikuttaa koko alueeseen, koska alueet ovat hydrologisesti yhteydessä toisiinsa
  3. Soiden kaltevuus haaste – valunnan suunta epäselvää
  4. Kytkeytyvyyden tarkastelu haastavaa
    - a) Usein luonteeltaan eristyneitä
    - b) Riippuvaisia hydrologiasta
    - c) Riippuvaisia valuma-alueestaan
  5. Käyttökelpoisten aineistojen saatavuuden vaikeus

Soiden Zonation-priorisointiin liittyviä erityispiirteitä: **ekologinen kokonaisuus**

Eliölajiston ja koko ekosysteemin dynamiikka hidasta

- Luontotyytit suhteellisen pysyviä ajassa verrattuna esim. metsiin

Voimakas maantieteellinen vaihtelu

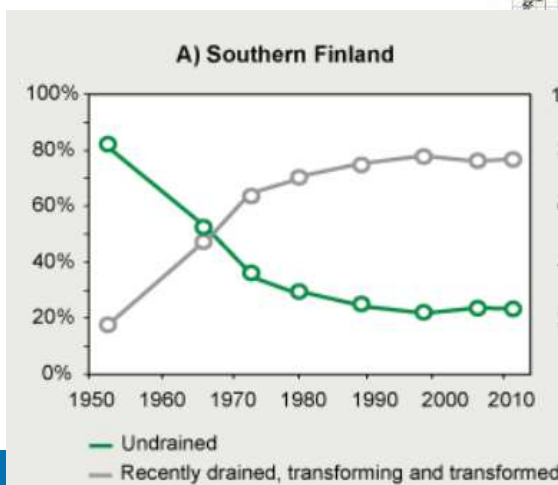
- Korostuu huomioitaessa geomorfologishistoriallisia piirteitä kuten suppasuot

Soidensuojelu täydennysehdotus (SSTE) –

Minkä soiden suojele täydentäisi parhaiten olemassa olevaa soidensuojeluverkostoa?

- Kattoi lähes koko Suomen
- Tehokkuus= suurin tuotto BD:lle pieneimmällä maa-alalla (€)
- Tavoitteeksi tuli noin 100 000 ha
- Zonation mukaan jo alkuvaiheessa
  - Paras lisäys suojelealueverkkoon ja uniikkeja soita
- Valtavasti maastotöitä!
- Tiukka aikataulu
- Asiantuntijat saatavilla

Z-SSTE-Analyysi

Suoyhdistymät 14

Alueelliset erityispiirteet 16

1. Kohteiden (sisäiset) ominaisuudet

1. 4985 suota

2. Suojelualueverkoston huomiointi

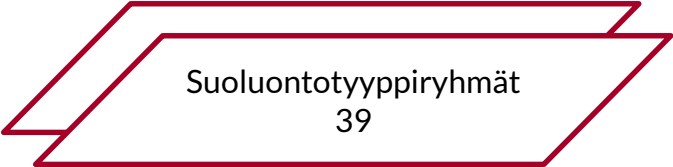
1. 1585 suojelematonta suota

3. Painotukset piirteiden välillä

4. Suokokonaisuuden ojitusaste

5. (Kytkeytyvyys)

6. Alueellisuus (9 hallinnollista aluetta)

Suoluontotyyppiryhmät
39

Lajit 20

Pienvedet 1

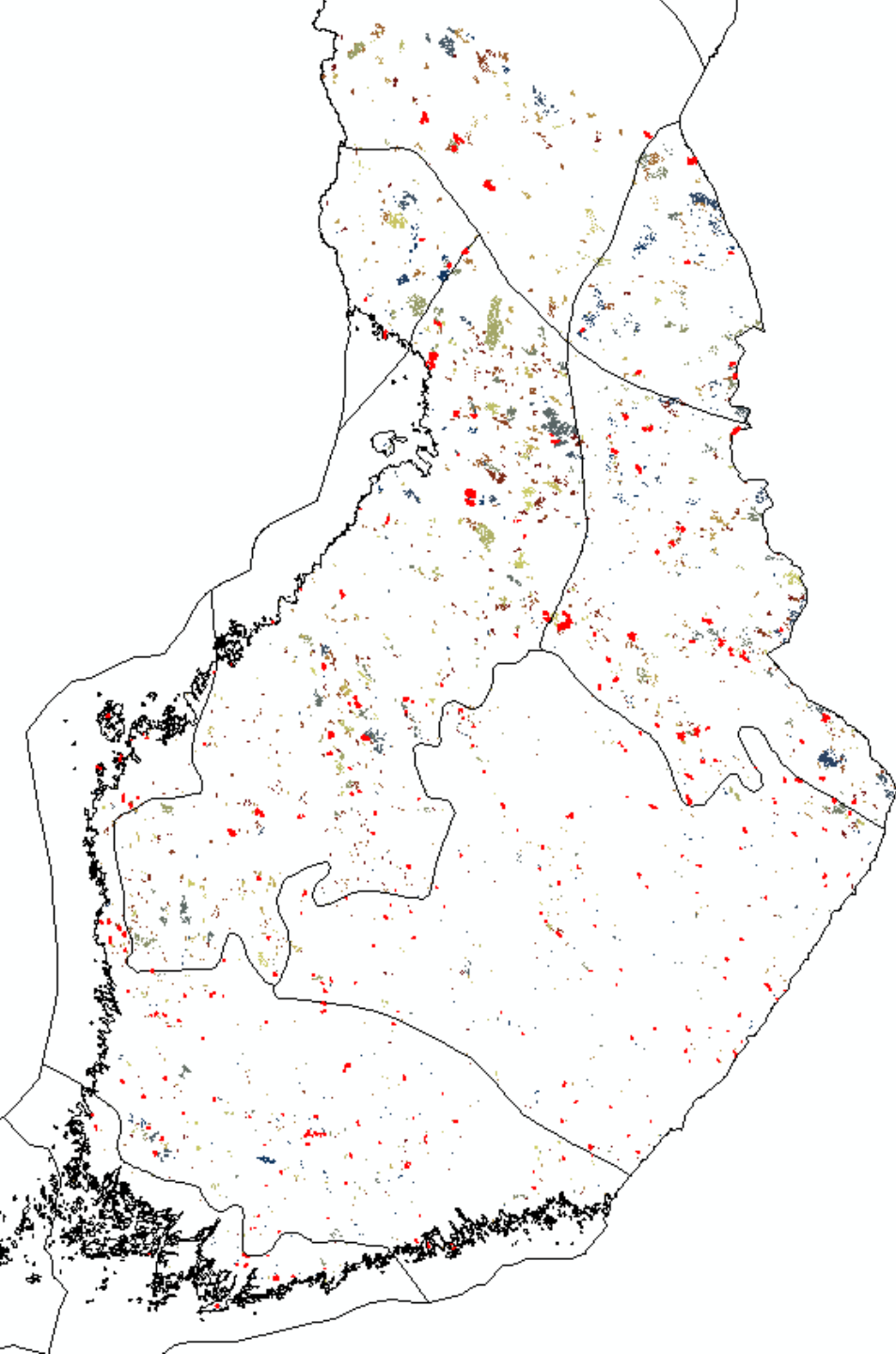
SSTE datat

1. Maastoinventointien datat
  2. suotyyppi / suo yhdistymät / kuivatus & luonnontilaisuus / lajisto
1. Aiemmat datat esim. kaavoitusprosesseista
2. Suojelualueiden aineistot
3. HERTTA lajitieto
4. Lintuatlas III
5. kuivatusdata
6. ML VMI
7. GTK turvedata (€)

Ehdokassuot

Punaisella SSTE kohteet

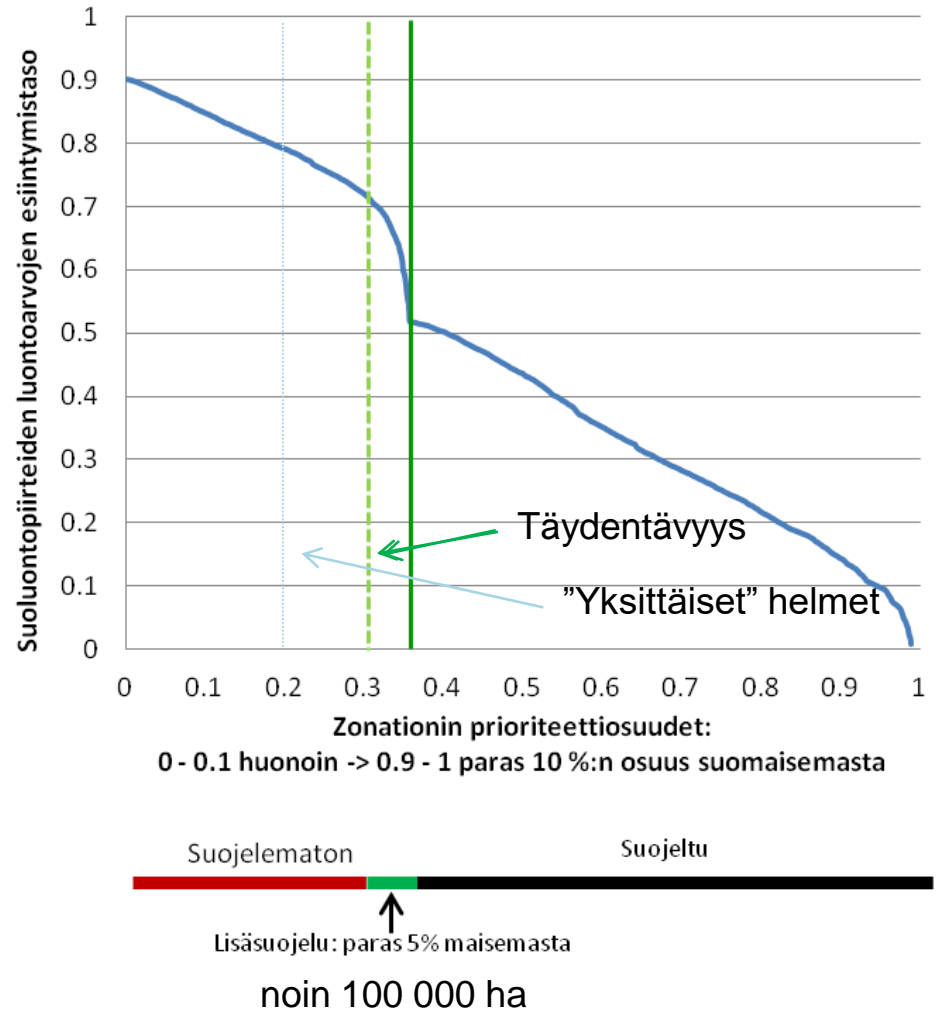
Muut = jo suojellut ja kohteet, jotka eivät mahtuneet 100 000 ha, mutta ovat Suomen suoluonnon helmiä, Zonation tuloste

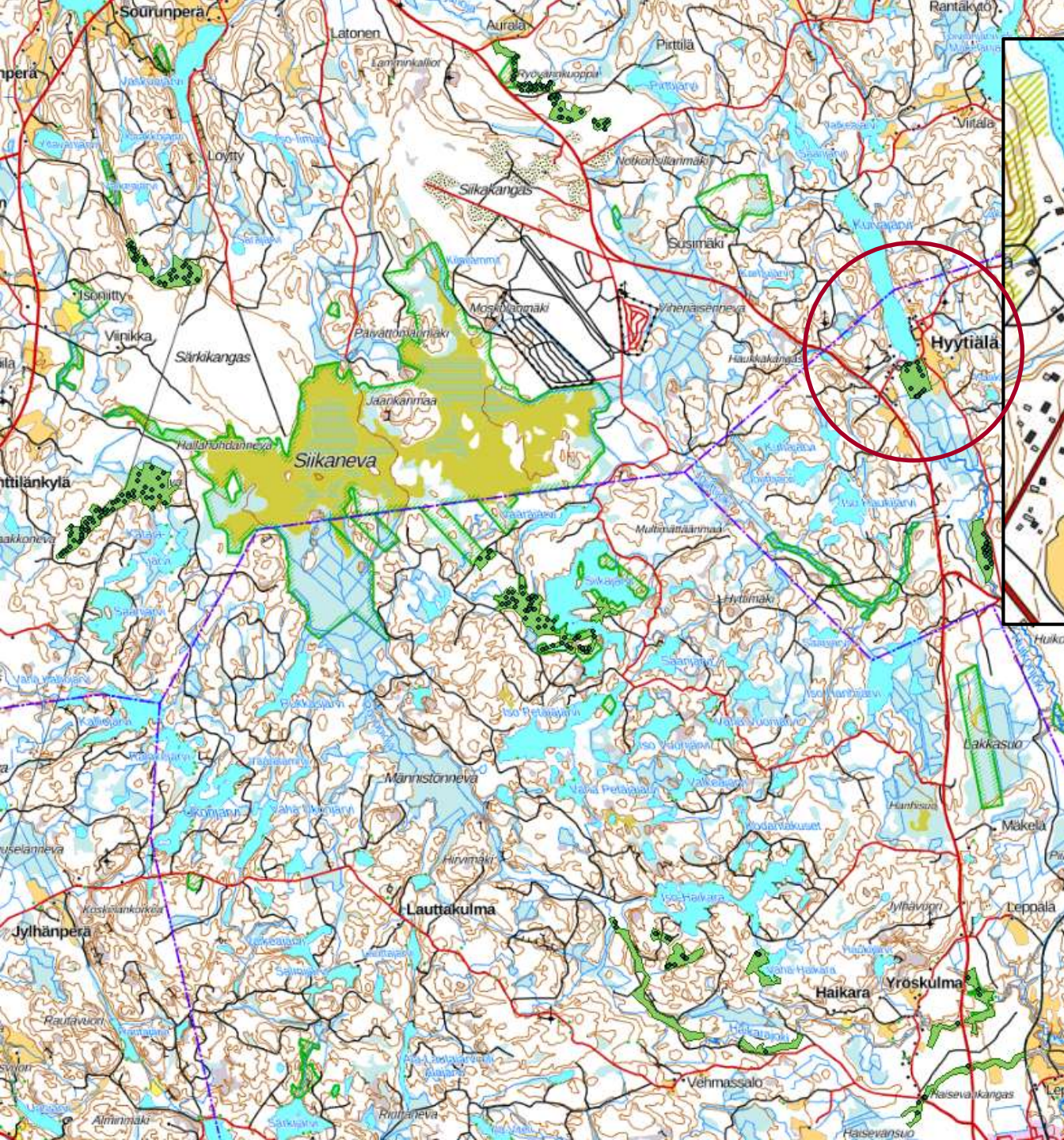

SSTO / SSTE tulokset

- 5 %n lisäys pinta-alaan toisi 20 %a lisää suoarvoja suojeluun
- Ohjelma keskeytettiin
  - Muuttui vapaaehtoiseksi
- Esitettiin vapaaehtoisesti suojeltavaksi 747 kohdetta, yhteispinta-alaltaan 117 000 hehtaaria ja keskikooltaan 160 ha (vaihteluväli 1 – 3 600 ha). Pinta-alasta valittiin Zonation -analyysin ja pisteiden perusteella 80 %, josta 31 % yksin Zonation -analyysillä ja 49 % yksin pisteillä. Asiantuntijatarkastelun perusteella valittiin 21 % kohteiden pinta-alasta.

<http://hdl.handle.net/10138/158285>

SuoTyyppi	SuoTyyppiNimi
OISN	Oligotrofinen saraneva
OISR	Oligotrofinen sararäme
OISN	Oligotrofinen saraneva
KMu	Korpimuuttuma
KeR	Keidasräme
TR	Tupasvillaräme
RaR	Rahkaräme
KgR	Kangasräme
IR	Isovarpuräme
IR	Isovarpuräme
PkK	Puolukkakorpi
KoLu	Koivuluhta
MTK	Mustikkakorpi
KMu	Korpimuuttuma

Global Forest Watch löytää hakkuut

Inventoinnin aikaan

Ruokoniemen alueen suot, moniosainen kohde (yht. 76 ha), joista Sammalsuon osa-alue lähes kokonaan hakattu; kohteen kokonaispinta-alasta 13 % 'forest loss' (9,7 ha)

Punainen rajaus = SSTE rajaus

Metsäkeskuksen Metsänkäsittelyilmoituksissa kohteella erilaisia hakkuita (ensiharvennus, harvennus-, avo-, kasvatus-) 5 ha

Näkykö kuvassa kunnostusojitus?
2017

SSTE kohteita suojeluun METSON kautta

1

Ekologisesti arvokkaimpien alueiden tunnistaminen

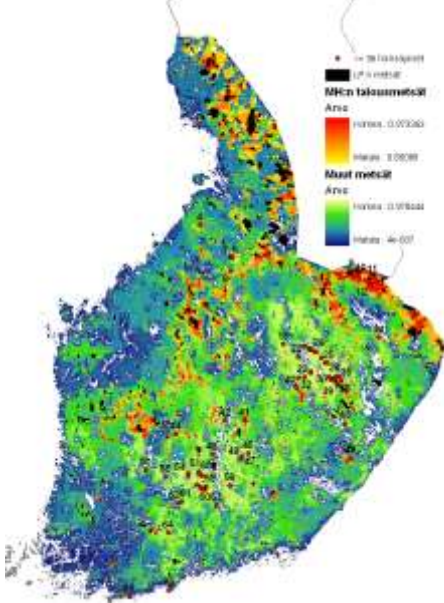
Metsien suojeluarvojen priorisointi 2018

Puustonsa perusteella arvokkaat korvet, rämeet mahdollisuus suojella

Menetelmäkehitys: Metsäisten elinympäristöjen analyysijatkumo

2008: METSO 10 000

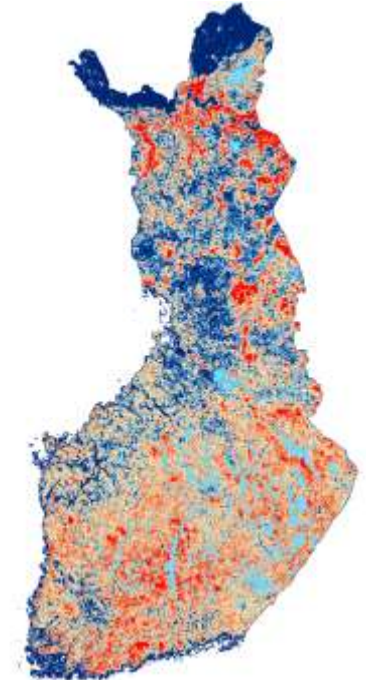
MVMI
BD: Asiantuntija-arvio

2012: SMK-alueittain
Metsävaratieto
BD: Asiantuntija-arvio

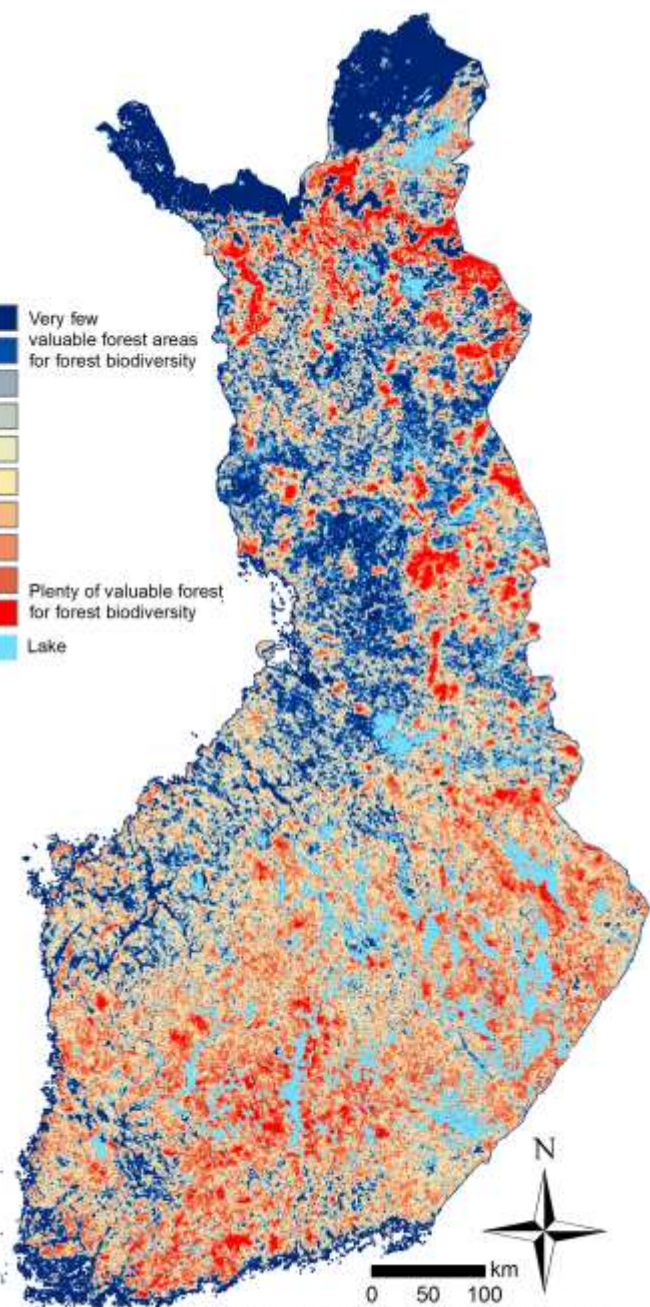
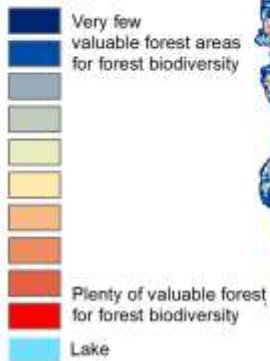

2012: MetZo-hallitus
Vain MH alueet ja datat
BD: lahoppuupotentiaali

2015-2016
valtakunnallisesti
ja alueittain
Metsävaratieto
MH MT, LP ja YSA
MVMI, Lajit, LPP

Metsien monimuotoisuus – kartta-aineisto 2018

© Finnish Environment Institute, © Finnish Forest Centre, © Metsähallitus
© Natural Resources Institute Finland, © National Land Survey of Finland

- Alun perin tehty ympäristöhallinnon ja metsähallinnon avuksi, jotta monimuotoisuuden väheneminen saataisiin pysäyttämään
- Tavoitteena tunnistaa aiemmin tuntemattomat suojelemattomat monimuotoisuudelle arvokkaat metsät

LAHOPUUPOTENTIAALI

Puustotieto: kasvillisuusluokka, puulaji, keskiläpimitta, tilavuus/ha (puulajeittain ja ositteittain)

- **MH Luontopalvelut** (MH LP)
- *MH Metsätalous Oy* (MH MT Oy, osittain avoin)
- *Yksityiset suojelualueet* (YSA)
- **Suomen metsäkeskuksen metsävaratieto** (SMK)
- **Luke monilähteinen VMI**

Puustotunnukset muutettiin lahoppuupotentiaaliksi

- **Lahoppuindeksikaavat:** perustuvat MOTTI 3.0 -ohjelman laskemaan kuolleen puun määrän ja keskiläpimittaan
- **MOTTI:** huomioi kasvillisuusluokan, sijainnin, puulajin ja TAPIOn metsänkäsittelysuositukset

Aineistojen ja menetelmien avoimuus:

Kursivoitu ja lihavoitu = aineisto avointa jo analyysejä tehdessä

Lihavoitu = avointa 2020

Kursivoitu = aineisto ei ole avoimesti saatavilla

PÄIVITTÄVÄT JA TÄYDENTÄVÄT AINEISTOT

Sakkoa monimuotoisuutta heikentävistä toimenpiteistä

1. Metsänkäyttöilmoitukset (**SMK, MH MT Oy**)
2. **Global Forest Change -aineisto**
(<https://earthenginepartners.appspot.com/science-2013-global-forest>)
3. Ojitustieto (**MML, SYKE, MH LP, MH MT Oy, SMK**)

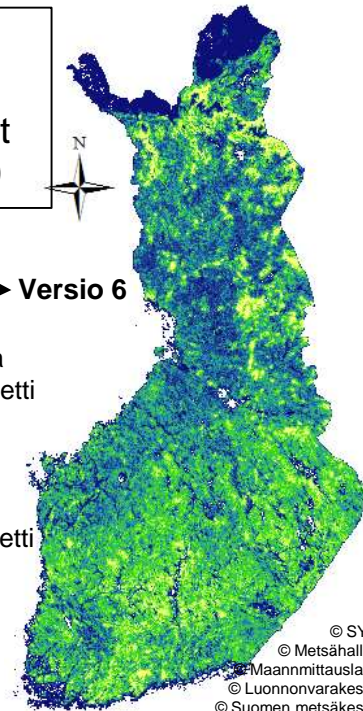
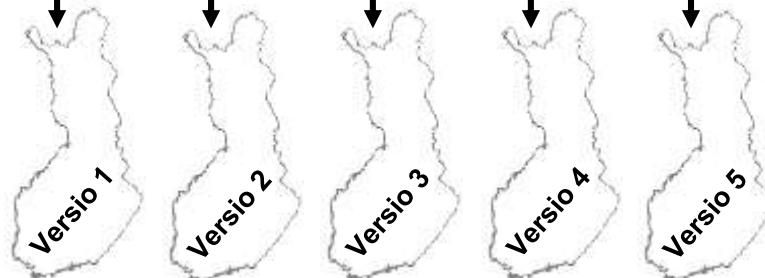
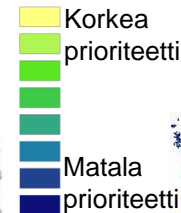
Metsikkötason kytkeytyvyys metsän laadun ja samankaltaisuuden perusteella (**asiantuntija-arvio**)

Punaisen listan metsälajihavainnot (**SYKE**)

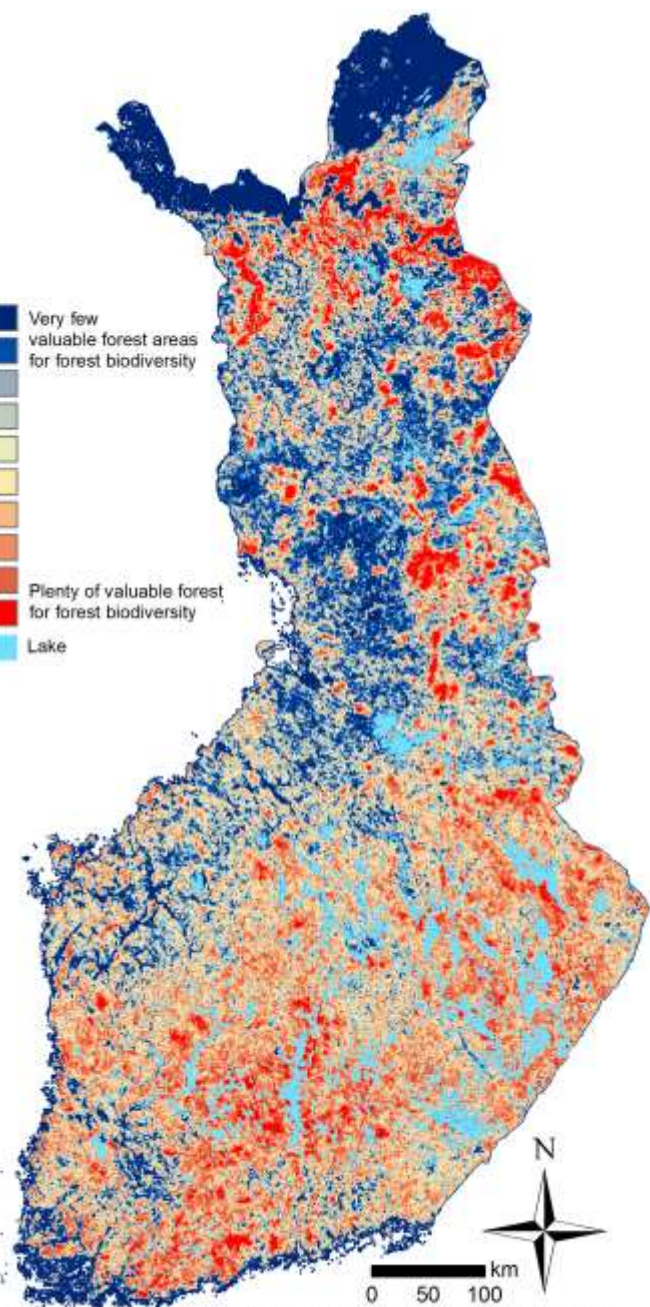
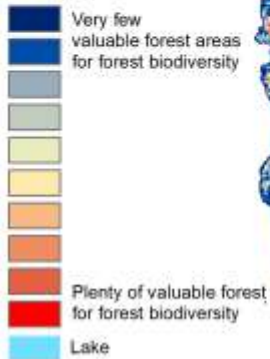
Metsälain 10 § arvokkaat elinympäristöt (**MH MT Oy, SMK**)

Suojelu-
alueiden
rajaukset
(**MH LP**)

Kytkeytyvyys → **Versio 6**

Metsien monimuotoisuus analyysi ei sisällä

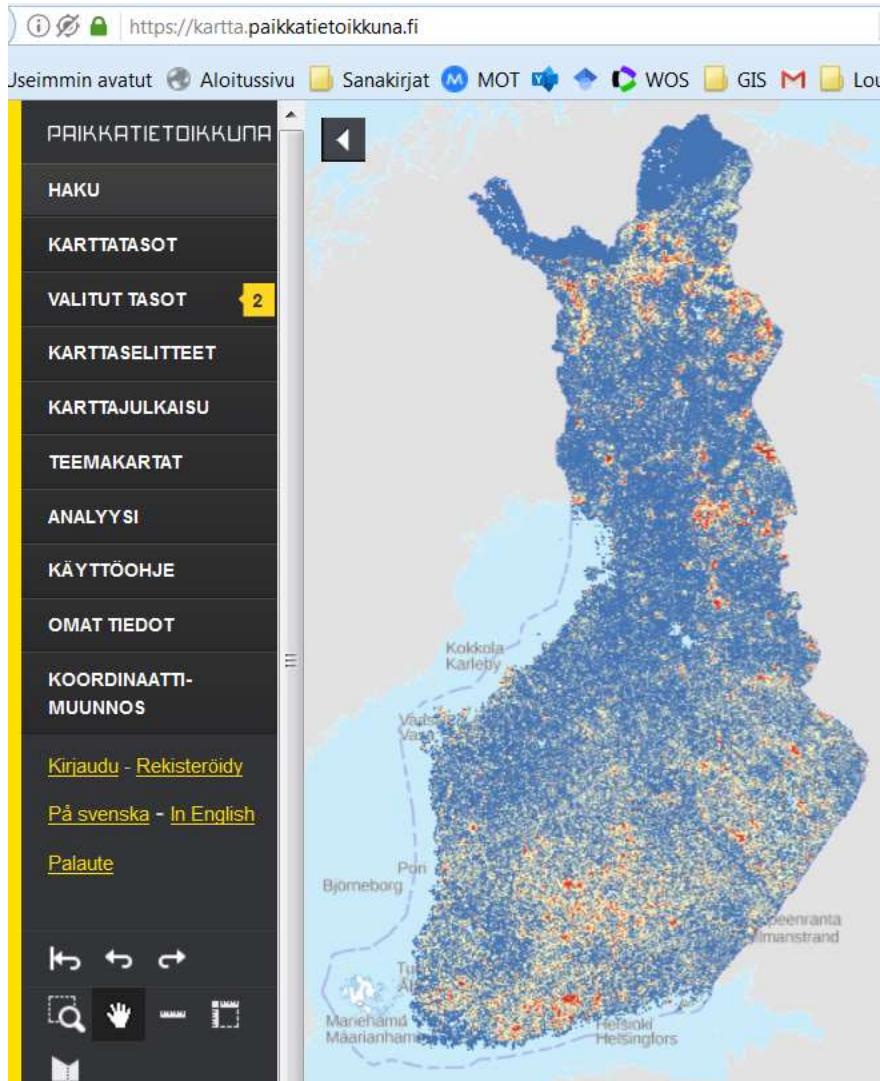

© Finnish Environment Institute, © Finnish Forest Centre, © Metsähallitus
© Natural Resources Institute Finland, © National Land Survey of Finland

- Valuma-alue tietoa
- Luontotyyppitietoa
- Tietoa puustottomilta alueilta
- Pienvesistö tietoa (vaikkakin on käytetty sittemmin luonnontilaisten purojen tunnistamiseen...)
- Kytkeytyvyyttä eri luontotyyppien välillä
- korkeusmallia

Tieto kaikkien saatavilla keväästä 2018

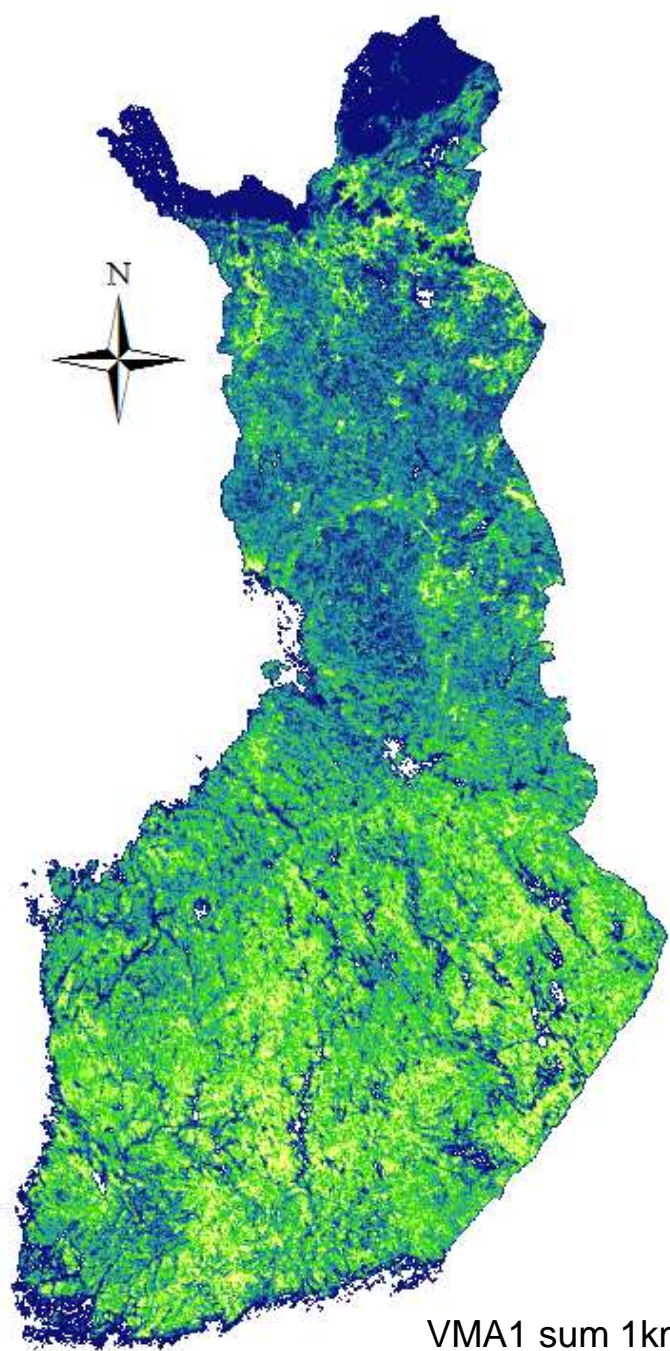

- Ympäristöhallinto
  - ELYt, YM, MH LP
- SMK
  - Mahdollinen METSO-kohde
  - Luonnonhoitohankkeet
  - Alueelliset metsäohjelmat
- Kaavoittajat
- Järjestöt
- Kansalaiset
- Maanomistajat

Aineistot ja lisätietoa

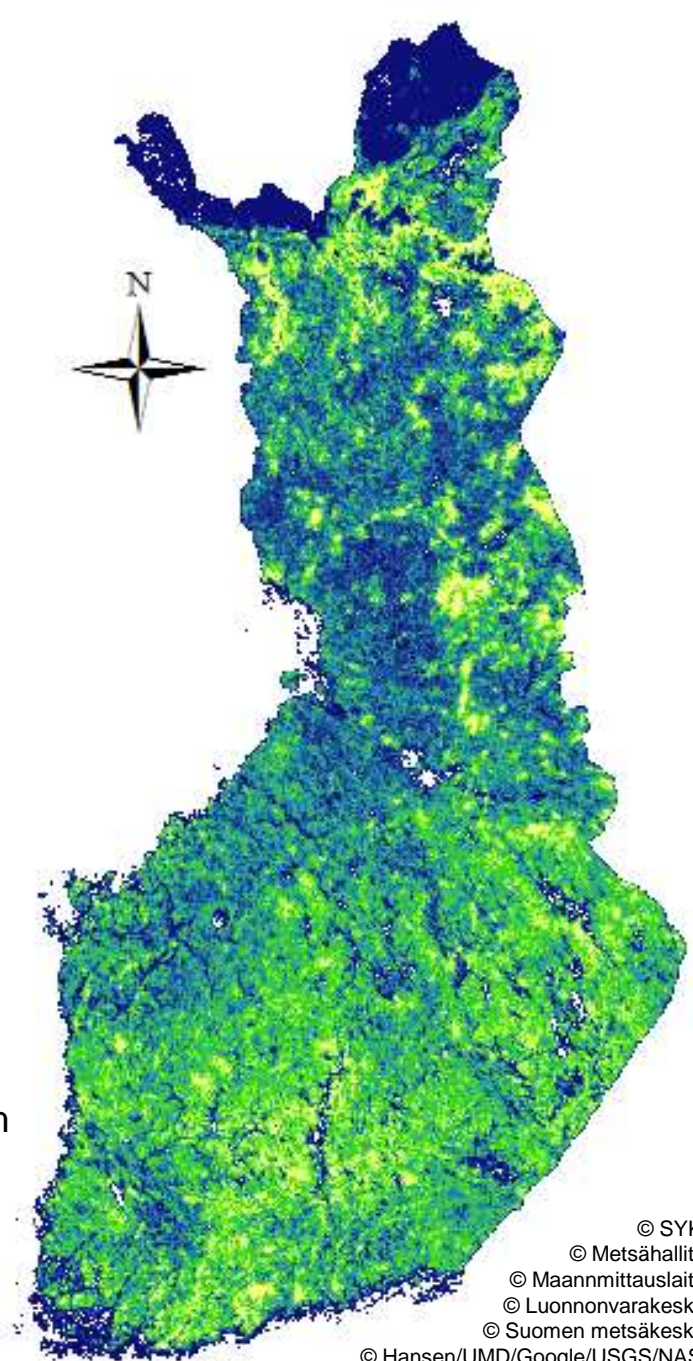
- Raportti:
  - <http://hdl.handle.net/10138/234359>
- Aineistot saatavilla avoimesti
  - Ympäristöhallinnon käytössä
  - Paikkatietoikkuna
  - Luonnonhoidon paikkatietoaineistot
  - SYKEN avoimet aineistot + latauspalvelu LAPIO
  - Avoimet rajapinnat

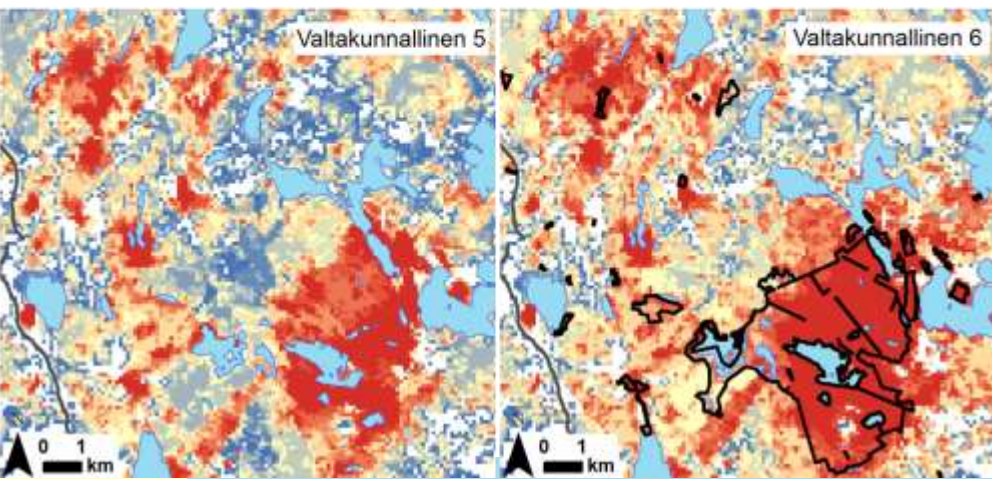
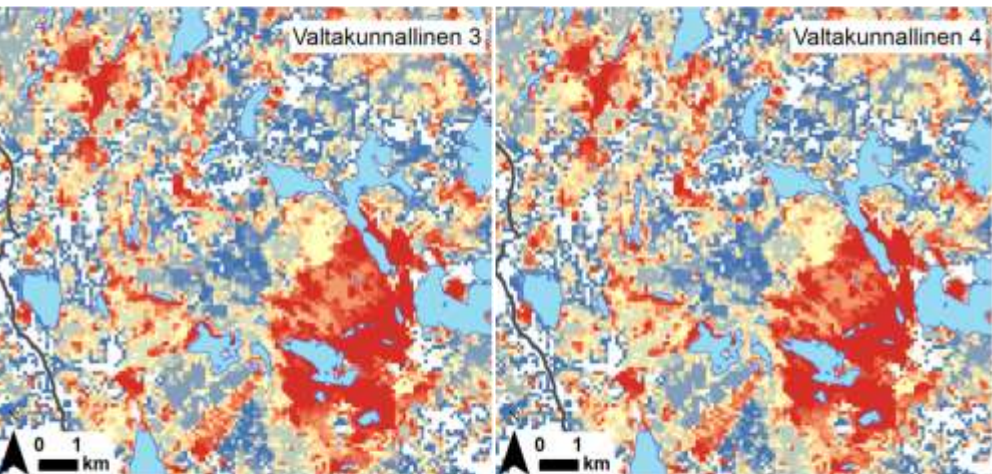
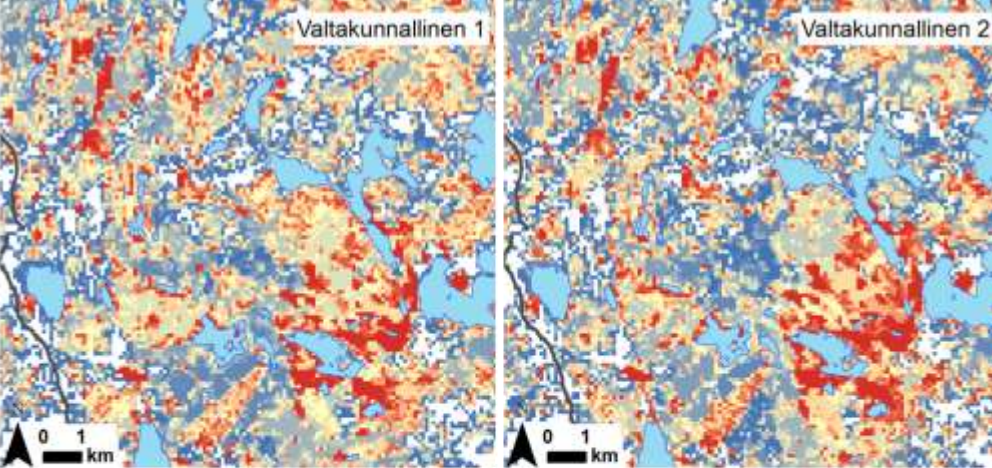
VMA1 sum 1km

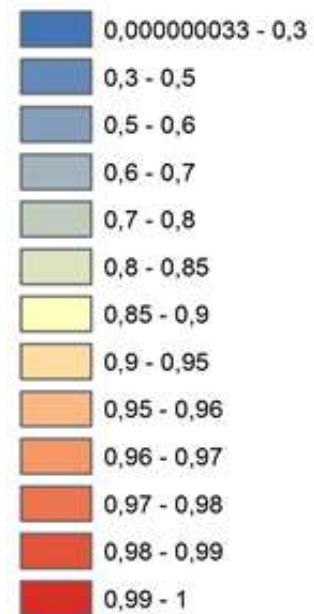
VMA6 sum 1km

Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsien prioriteetti

ZONATION ja turvetuotanto

2

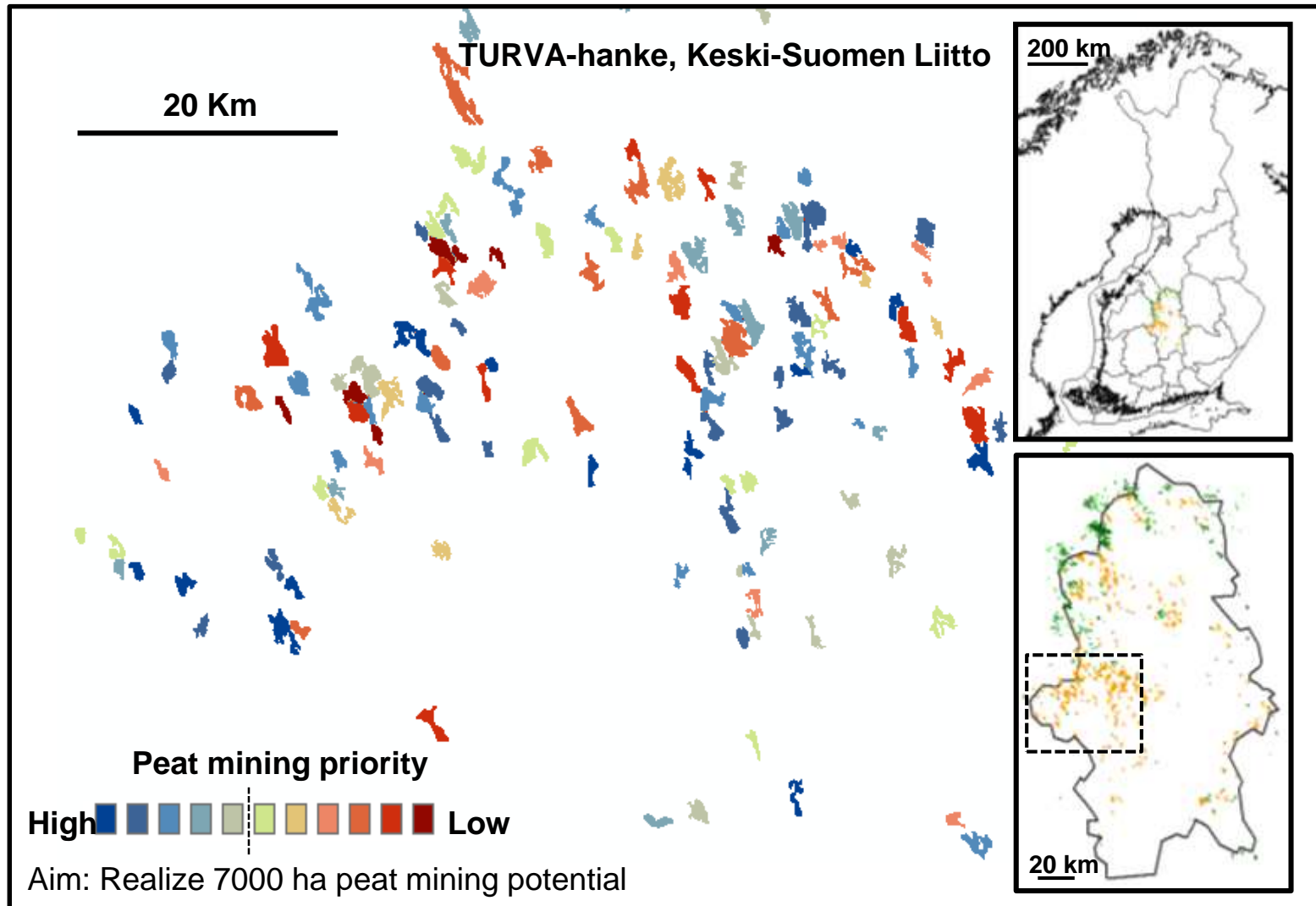
Ekologisesti
vähemmän
arvokkaiden
alueiden
tunnistaminen

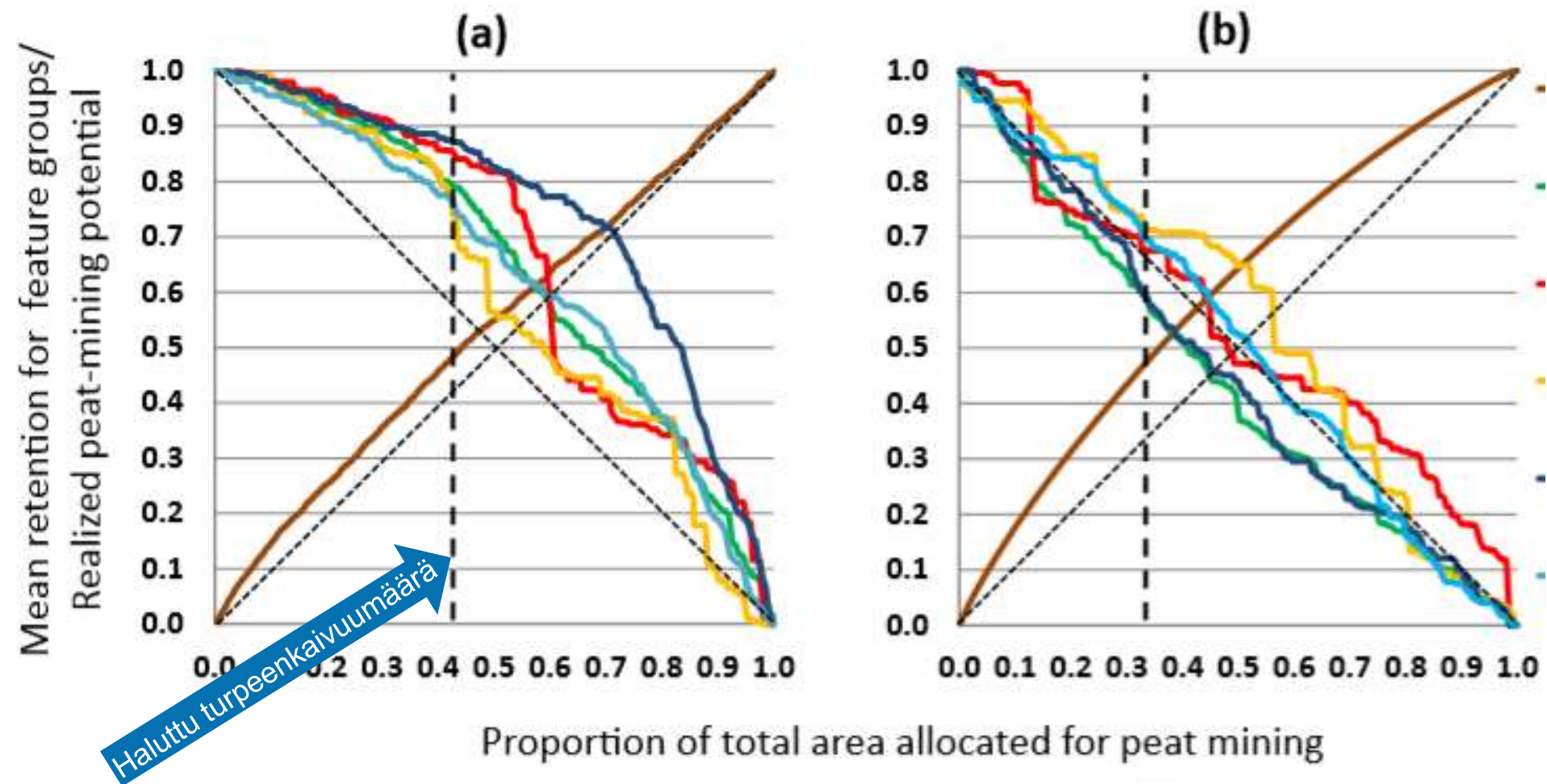

Zonation ja turvetuotanto

7000 ha turvemaata turpeennostoon – mitkä pitäisi säästää?

- a) perusanalyysi, jossa kaikki mukana: Tarvitaan enemmän pinta-alaa (42%) turpeennostoon, mutta avg 82% säilyvyys BD:lle
- b) Ahneusanalyysi, jossa maksimoitu turpeennostosta saatavia rahoja: tavoite saavutettiin pienemmällä A:lla mutta korvaamattomia alueita tuhottiin. Avg 65% säilyvyys BD:lle.

Zonation ja ennallistaminen

Ennallistamisanalyysi

Ennallistaminen on kallista

Kohdistuu vain potentiaalisesti ennallistettaville kohteille

Taustalla ELITE-työ

Tavoitteena saada suurin mahdollinen hyöty luonnon kirjolle ennallistamiseen käytettävästä rahasta

Elinympäristöjen tilan edistäminen Suomessa

ELITE-työryhmän mietintö elinympäristöjen tilan edistämisen priorisointisuunnitelmaksi ja arvio suunnitelman kokonaiskustannuksista

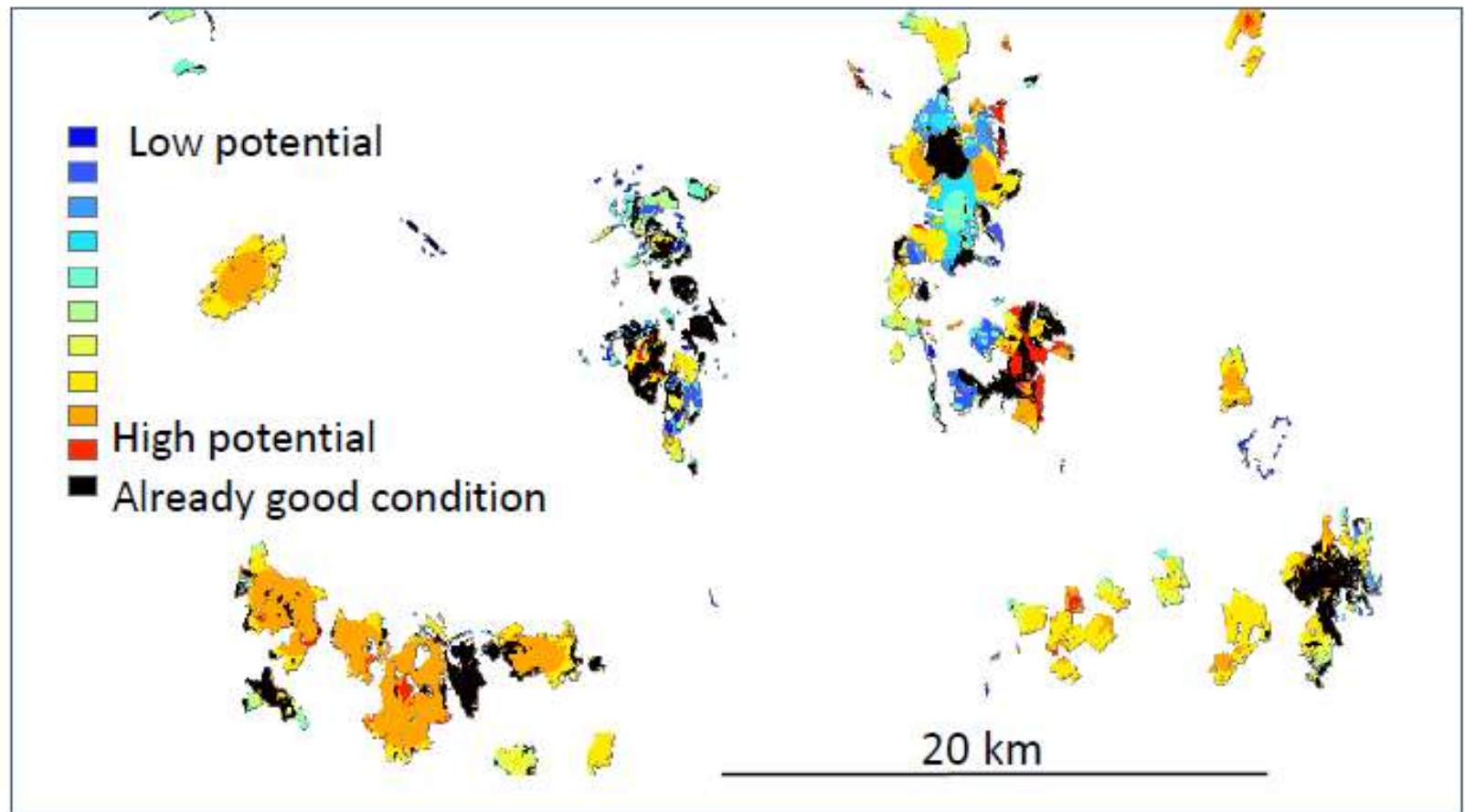
Toim. Janne S. Kotiaho, Saija Kuusela, Eini Nieminen ja Jussi Päivinen

LUONTO

Vältetään vanhingollista opportunistia tasapainottelemalla systemaattisesti harvinaisen ja yleisen sekä kalliin ja halvan välillä

Mapping fine scale potential within N2000 areas across Finland

Metsähallituksen haasteita

- Miten ennallistaa metsätaloudellisesti kannattamattomia / heikkotuottoisia suokuvioita, kun pitäisi jättää kannattavat viereiset kuviot ennallistamistoimien ulkopuolelle puuta tuottamaan?
- vesien palautus (vespa) uudempi juttu, suunnitteilla (kts. Esim. Rehelin aineisto + Hydrologia Life)

Metsien moni- muotoisuuden ja hiilen sidonnan ja varastojen yhteisanalyysi

Monimutkaista...

Metsien monimuotoisuus heikkenee

Tärkeät alueet pystytään tunnistamaan

Ilmaston muutos kiihtyy

Tärkeät hillitsevät alueet tutkimuksen kohteena

- Puut tehokkaita hiilensitojia ja varastoja
- Puut $\neq$ metsät
- CO₂ sidonta + varaston suuruus + hajotus

Maan omistajan arvot ja tarpeet

Suojelu usein nykyään arvokysymys

- vapaaehtoisuus
- Poliittista
- Hyvitystä kaivataan (myös luonnolle)
- METSO-ohjelmaan ollaan lisäämässä hiili-premio? Ajoissa?

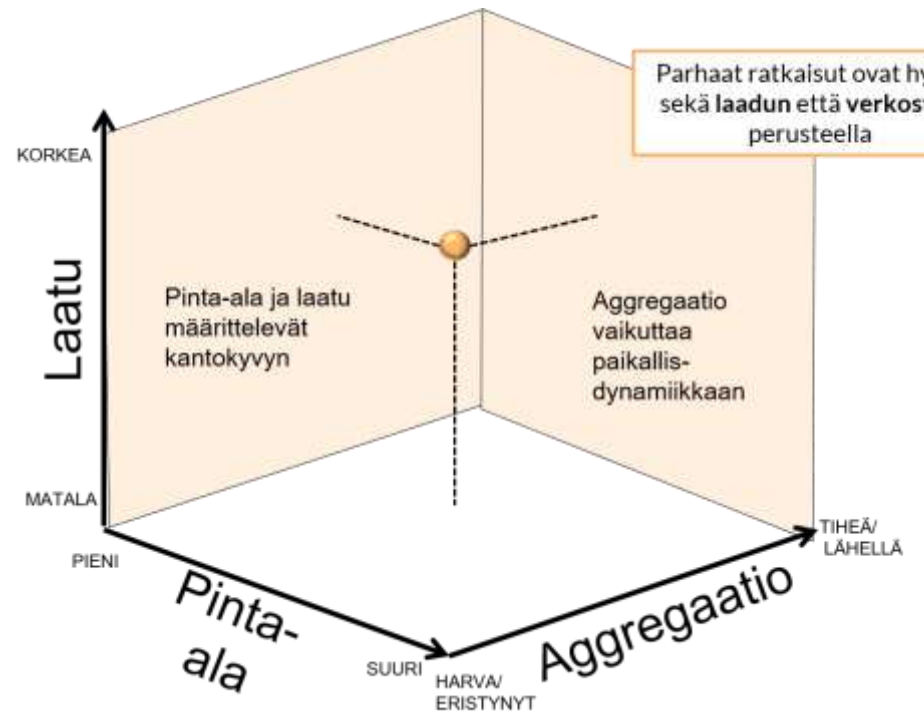

Muista edes tämä:

- Valuma-alueiden tärkeys
- Komplementaarisuus eli täydentävyys vs. pisteytys
- Kytkeytyvyyden merkitys
- Aineistojen haastavuus (garbage in – garbage out)
- Aikaa vievää, koska ”reseptejä” ei vielä ole ja aineistot haastavia
- Vaatii hyvää ekologista ymmärrystä ja GIS-taitoja
- Monimutkaisia ja siksi jäävät nähtävästi toteuttamatta
- Vuorovaikutus kaiken a ja o
- Tarpeellista, koska resurssit vähissä
- Metsänhoitajia, metsäekologeja tarvitaan!

Kiitos!

Ninni.mikkonen@ymparisto.fi

Hedelmällistä suunnittelua!

Ninni.mikkonen@ymparisto.fi
syke.fi/zonation

Kuva: Kaisu Aapala

Uhanalaisuuden syyt ja uhkatekijät

Uhanalaistumiseen johtaneet tekijät (uhanalaisuuden syyt) on erotettu lajia tulevaisuudessa uhkaavista tekijöistä (uhkatekijät). Monissa tapauksissa syyt ja uhat voivat olla samoja. Toisaalta kanta on voinut pienentyä esimerkiksi pyynnin tai aikaisempien elinympäristömuutosten takia niin pieneksi, että pelkkä satunnaisille tekijöille altistava kannan pieni koko on tällä hetkellä merkittävin uhkatekijä.

- P = **pyynti**: metsästys, kalastus ja laitton tappaminen, myös esimerkiksi muiden eläinten jääminen kalanpyydyksiin
- Ke = **keräily ja poiminta**, myös siirto puutarhaan
- H = **häirintä ja liikenne**
- Ku = **kuluminen**: maa- ja kallioperän kuluminen, esim. tallaamisen, maastoajon, kalliokiipeilyn tai ylilaidunnuksen vuoksi
- R = **rakentaminen** (maalla): asutukseen, elinkeinoihin, liikenteeseen ja virkistyskäyttöön liittyvä rakentaminen tierakentaminen, rakentamiseen liittyvät maansiirrot ja läjitykset
- Ks = **kaivannaistoiminta**: maa-aineksen ja kalliokiivaaineksen otto, kaivostoiminta
- Pm = **peltomaiden muutokset**: salaojitus, viljelytapojen muutokset, karjanhoidon muutokset (ei laidunten sulkeutuminen), koneiden käyttö ja viljeltävien lajien vaihdot (ei torjunta-aineet)
- Pr = **pellonraivaus**: metsien, soiden ja niittyjen muuttaminen pelloiksi
- N = **avoimien alueiden sulkeutuminen**: mm. niitty- ja hakamaiden sekä metsälaidunten sulkeutuminen laidunnuksen ja niiton loputtua, sorakuoppien ja muiden avointen kenttien metsittäminen ja umpeenkasvu
- M = **metsien uudistamis- ja hoitotoimet**: toimet, jotka eivät sisälly seuraaviin uhkatekijöihin, esim. maaperän muokkaus. Uhanalaisuuden syynä = metsien käyttö. Tarkennetaan työdokumentoinnissa.
- Mp = **metsien puulajisuhteiden muutokset**: lehtipuiden väheneminen ja lehtojen kuusettuminen
- Mv = **vanhojen metsien ja kookkaiden puiden väheneminen**
- Mk = **kuloalueiden ja muiden luontaisen sukessioon alkuvaiheiden väheneminen**
- MI = **lahopuun väheneminen**: lahoavan puuaineksen, kuolleiden tai kuolevien puiden sekä oksien, laho- ja kolopuiden väheneminen

- O = **ojitus ja turpeenotto** (ei purojen perkaukset): myös kunnostusojitus ja aikaisemmin tehdyn ojituksen myöhäisemmät vaikutukset.
- Vr = **vesirakentaminen**: voimalaitokset, saha- ja myllypadot, vesistön säännöstely, ruoppaukset ja perkaukset (myös purojen), rantavyöhykkeen rakenteellinen muuttaminen (esim. pengerrykset), järvien laskut, tekoaltaiden rakentaminen, pohjaveden otto ja lähteiden hyödyntäminen, mm. pohjaveden pinnan laskun aiheuttamat muutokset
- Kh = **kemialliset haittavaikutukset**: ympäristömyrkyt, torjunta-aineet, ilman ja vesien saasteet, öljyvahingot sekä rehevöittävä laskeuma
- I = **ilmastonmuutos**: ennustettu ilmaston lämpeneminen, sademäärien lisääntyminen ja äärimmäisten sääilmiöiden yleistymisen seuraavien 20 - 30 vuoden aikana (käytetään vain, kun on erityisiä perusteita ko. lajiin kohdistuville vaikutuksille)
- S = **satunnaistekijät**: satunnaistekijöiden aiheuttama uhka kun kanta tai esiintymisalue on hyvin pieni, myös lyhytaikaiset ilmastonmuutokset
- Kil = **kilpailu**: muiden lajien aiheuttama kilpailu
- Ris = **risteytyminen**: muiden lajien aiheuttama risteytyminen
- Kv = **suuret kannan vaihtelut**
- U = **muutokset Suomen ulkopuolella**: esim. elinympäristöjen muutokset lintujen talvehtimisalueilla tai muuton aikaisilla levähdysalueilla
- Vie = **vieraiden lajien aiheuttamat uhat** (kilpailu, risteytyminen, taudit, ekosysteemimuutokset)
- Muu = **muu tunnettu syy**: määritelyihin uhkatekijöihin sisällymätön tunnettu syy, tarkennetaan työdokumentoinnissa.
- ? = **syy tuntematon**

Luokan muutoksen syy edelliseen uhanalaisuusarviointiin verrattuna

- 1 = Aito muutos (tuusi)
- 2 = Aito muutos (ennen edellistä arviointia)
- 3 = Kriteerien muutos
- 4 = Uusi tieto
- 5 = Taksonominen muutos
- 6 = Virhe (aiemmassa arvioinnissa)
- 7 = Virheellinen tieto
- 8 = Muu syy

Mahdollisesti METSO-ohjelmaan soveltuva kohde” -merkinnän kriteerit

- Kuviot kuuluvat parhaaseen 10 %:n prioriteettiin VMA ja AMA 4 ja 6
- vähintään 4 ha yhtenäisen kokonaisuuden saman kiinteistön sisällä
- Kuvion tilan koodi on 0 ”Tiedot kunnossa”
- Kuvion kuivatustilanne on 1 ”Ojittamaton kangas” tai 6 ”Luonnontilainen suo”
- Kuvion kehitysluokka on 04 ”Uudistuskypsä metsikkö”
- Kuvion mittauksen ajankohta (Mittauspvm) on 1.1.2006 tai myöhempi, tai kuviolla on monimuotoisuuskoodi, jonka lisämääre on 40 ”muu arvokas elinympäristö”, 43 ”Metsälain tärkeä elinympäristö” tai 46 ”harvinainen elinympäristö” (FFCS, kriteeri 10 c: Arvokkaiden elinympäristöjen ominaispiirteet säilytetään (PEFC Suomi 2014))
- Kuviolla ei ole monimuotoisuuskoodeja 91 ”Ympäristötuki”, 95 ”Metso-ohjelmaan soveltuva kohde”, 102 ”Luonnonsuojelualue”
- Kuvioon ei kohdistu toteutunutta toimenpidettä